

Lovens Ophør

Af Jesper Veiby

Kristent Institut

Udgivet af Kristent Institut

Copyright © 2003, 2011, Jesper Veiby

Denne bog er en online ebog af bogen af samme titel.

*Bogen er udgivet som ebog og må frit videregives til andre,
lægges på hjemmesider, udprintes og på anden måde gøres tilgængelig.
Faktisk anbefaler vi, at den udbredes og mangfoldiggøres.*

*Eneste betingelse er, at bogen videregives i
sin helhed og uden ændringer.*

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
Hvad mener vi egentlig med loven?	8
Lidt kirkehistorie	12
Moses var frelst af tro... ..	19
Respekt for loven...?	24
Jesus og loven	30
Paulus og loven	35
Jamen, den gælder da... ..	37
Formålet med loven	43
Loven og den ufrelste	48
De ti bud... ..	52
En ny skabning med nye præmisser	55
Anstrengelse eller overgivelse	62
Sand og falsk hellighed	67
Bekræftet og afkræftet	71
Bud eller befalinger	75
Nej, nej, nej... ..	81
”Bare giv mig Jesus...”	85

Indledning

Hvorfor denne bog? Var det ikke mere på sin plads at forkynde lovens krav overfor et lovløst samfund og overfor lunkne kristne, end at forkynde den kristnes frihed fra loven.

Mange kristne ville i første omgang nikke samtykkende til en sådan påstand. Som om Gamle Testamentes betydning er proportionalt med tekstmængden og sidetallet, efterladende Ny Testamente som et appendiks af en slags.

„Det står jo i Bibelen,“ lyder det, mens vedkommende slår op i Gamle Testamente for at dokumentere sin påstand. Uden at tænke over, at vi altså nu er under en ny og bedre pagt. Uden at tænke over, at Ny Testamente flere steder modsiger og annullerer nogle af de bud, som blev givet i Gamle Testamente. Uden at tænke over, om ikke den ny

fødsel et eller andet sted gør en forskel. Den slags tankeløs bibellæsning er der alt for meget af.

Nogle kristne synes at have en forkærlighed for Gamle Testamente. Men som en nu afdød bibellærer sagde, må en sund og afbalanceret åndelig kost først og fremmest bestå af evangelierne og brevene, særligt Paulus'. Alt andet fører til åndelig fejlernæring.

Jeg er glad for, at jeg instinktivt forstod det som ny kristen, for der var i hvert fald ikke nogen, som var så venlige at fortælle mig det. Siden da har jeg oplevet min del af kristne, som var fascineret af gammeltestamentelige profetskikkelser eller citerede Gamle Testamente, som om det var deres primære inspiration.

Det er dette, vi er oppe imod. Gamle Testamente appellerer til vores naturlige menneske, med dets klare og firkantede regler. Nytestamentelig kristendom er for den åndelige, der kan gennemskue dette, men ikke kan begribes af det naturlige menneske, som Paulus så rigtigt siger i 1.Kor.2:14.^a

^a „Et sjæleligt menneske tager ikke imod det, der kommer fra Guds ånd; det er en dårskab for sådan et menneske, og det kan ikke fatte det, for det bedømmes kun efter Åndens målestok. Det åndelige menneske derimod bedømmer alt, men selv bedømmes det ikke af nogen; for »hvem kender Herrens tanker og kan belære ham?« Men vi har Kristi tanker.“ (1.Kor.2:14-16)

Det er heldigvis kun et mindretal, der går ind for, at kristne skal overholde Moseloven i sin helhed. Men der er mange kristne, hvor Gamle Testamente har en alt for stor plads i deres hjerter, og som lever deres kristne liv på gammeltestamentelige præmisser, om end i en nytestamentelig indpakning. Og som gerne tager loven i anvendelse overfor såvel troende som ikke-troende. Det er der sandt at sige ikke brug for.

For det første er det frugtesløst. For det andet forkrøbler det de troendes åndelige liv og forvrænger ikke-troendes billede af, hvad det vil sige at være en kristen.

Nej, der er brug for et alternativ, som vi hverken finder i loviskhed eller lovløshed, og som baserer sig på den ny fødsels virkelighed.

Det er et følelsesladet emne at røre ved. Men det bliver unødvendigt følelsesladet, når man misforstår intentionerne hos dem, der betoner den kristnes frihed, og sidestiller det med lovløshed og frihed for kødet. Sådan hænger det ikke sammen.

Det, som driver mig, er min længsel efter vækkelse. Ikke den slags kortvarige og isolerede, lokale vækkelser, som vi har set mange af, og som altid går i sig selv igen, men et gennembrud for evangeliet i landet som helhed. Det kan

ikke bygges på loven! Det er en profetisk nødvendighed for mig at tage et opgør med den tankegang, for at vi i Danmark kan være det Antiokia, som sendte missionærer ud til Europa, og ikke det Jerusalem, der tolererede og domineredes af farisæiske troende og på sæt og vis mistede sin førstefødselsret.

Tag ikke fejl. Det var det, som gik galt. I Jerusalem var der da også genfødte troende, men masser af religiøsitet, fastlåste normer og ingen nytænkning. Antiokia derimod, hvor den første hedningekristne menighed opstod, og hvor de hedningekristne fik frihed til at vokse og virke udenfor loven, blev et center for hedningemission, hvor tjenester voksede frem, trendsettere opstod, og en ny tids menighedsliv formodentlig blev formet og afprøvet. Ja, Antiokia sendte tilmed Paulus ud! Det er kontrasten mellem bogstaven og Ånden, mellem loven og livet.

Vi står overfor samme valg i dag, som de gjorde dengang. Og jeg håber, denne bog kan blive et lille, men vigtigt skub i den rigtige retning.

Hvad mener vi egentlig med loven?

Jeg hørte for år tilbage en ny kristen ærgre sig over, at han havde glemt sine cykellygter, nu han skulle hjem efter aftenmødet. „Men hvad, vi er jo ikke under loven,“ fortsatte han med et smil.

Nu kan vi nok alle sammen se humoren i hans bemærkning. Og skulle den være alvorligt ment, er der næppe mange, som seriøst ville tro, de burde slippe for en bøde, fordi de er kristne. Alligevel rammer det hovedet på sømmet, for hvad er „loven“ egentlig, og hvad mener vi, når vi siger, vi ikke er under loven?

Lad os da allerførst slå fast, at loven som princip er noget, vi vedblivende vil støde på. Og med loven som princip menes det faktum, at vi støder ind i love og regler, som på forskellige områder dirigerer vores liv, og udsætter os for

konsekvenser, hvis vi overtræder dem. Mest typisk i den almindelige lovgivning i det samfund, vi er en del af.

Paulus skriver i Rom.13:1^a, at vi skal underordne os myndighederne, fordi de som institution er indsat af Gud. Det indebærer, at vi skal respektere deres funktion med at opretholde lov og orden og sikre nogle gode rammer omkring samfundet - og kun hvis de lovgiver modsat Guds Ords klare tale kan vi med god samvittighed nægte at adlyde dem (se f.eks. ApG.4:19)^b. I den sammenhæng er f.eks. de ti bud aldeles glimrende som inspirationskilde og fundament for en retfærdig lovgivning, hvad vores samfund jo også bygger på. Men i den forbindelse handler det alene om lov og orden og retfærdighed i et samfund, ikke om den enkeltes salighed eller Gudsforhold.

^a „Alle skal underordne sig under de myndigheder, som står over dem, for der findes ingen myndighed, som ikke er fra Gud, og de, som findes, er forordnet af Gud. Den, som sætter sig op imod dem, der har en myndighed, står derfor Guds ordning imod, og de, der gør det, vil pådrage sig dom. De styrende skal jo ikke skræmme dem, der gør det gode, men dem, der gør det onde. Vil du slippe for at frygte myndighederne, så gør det gode, og du vil blive rost af dem; for de er Guds tjenere til dit eget bedste. Men gør du det onde, må du frygte. Ikke for ingenting bærer myndighederne sværd; de er Guds tjenere og skal lade vreden ramme dem, der gør det onde.“ (Rom.13:1-4)

^b „De kaldte dem igen ind og forbød dem overhovedet at forkynde eller undervise i Jesu navn. Men Peter og Johannes svarede: »Døm selv, om det er rigtigt over for Gud at adlyde jer mere end ham; men vi kan ikke lade være at tale om, hvad vi har set og hørt.« (ApG.4:18-20)

Nej, det er langt mere interessant, hvilke love vi evt. stilles overfor fra Guds side. Her er der i første omgang brug for at skelne mellem to, nemlig moseloven på den ene side og almene morallove eller samvittighedslove på den anden.

Årsagen til en sådan skelnen er, at Bibelen bevidner den. Når Paulus i Rom.2:15^a henviser til, at hedningerne har loven skrevet i deres hjerter, er det ved eftertanke indlysende, at der ikke er tale om Moseloven. For nok kan man i ethvert samfund og enhver kultur se, at de samme helt fundamentale morallove grundlæggende er i kraft, såsom at det er forkert at slå ihjel, stjæle eller på anden måde krænke sine medmennesker. Og Guds Ord taler tilsvarende om, at tilbedelsen af Gud forudsættes ud fra selve skabningens eksistens. Men ingen steder er moselovens detaljerede regler i kraft som en naturlig del af menneskehedens samvittighed. Man må derfor konkludere, at Paulus ikke kan tænke på moseloven i omtalte passage, men på forekomsten af nogenlunde enslydende - men dog til tider korrumpere - morallove.

^a „For når hedningerne, der ikke har loven, af naturen gør, hvad loven siger, så er de, uden at have en lov, deres egen lov. De viser, at de har den gerning, som loven kræver, skrevet i deres hjerte, og deres samvittighed optræder som vidne, og deres tanker anklager eller forsvare hinanden.“ (Rom.2:14-15)

Disse love forudsættes gældende selv for ufrelste, og den skarpsindige bibellæser vil måske derfor finde det nødvendigt med en skelnen mellem den ufrelstes morallove ud fra dennes samvittighed, og den genfødte kristnes morallove ud fra Helligåndens oplysning i hans indre.

Hvorvidt de sidste kan sammenlignes med en lov, vil vi diskutere senere hen. Her og nu slår vi bare fast, at vi i hvert fald må skelne mellem moselovens ydre lovbud, og samvittighedens indre bud. Der vil derfor også være forskel på, hvad man kræver overholdt af andre, afhængig af om man mener, moseloven er gældende, eller et andet sæt af morallove. Dog er det samme princip, de fungerer efter, og når det kommer dertil, at de konkretiseres og formuleres af mennesker overfor andre, vil de opleves stort set ens. Sammenhængen vil dog vise, om der sigtes til loven i en snævrere betydning i form af moseloven, eller i generel betydning.

Lidt kirkehistorie

Man skal ikke læse meget i Bibelen, før man opdager, at hele diskussionen om loven ikke er af ny dato. De mennesker, vi senere har kaldt judaister, og som gik ind for, at hedninger, som blev kristne, skulle omskæres og overholde moseloven, var et stort problem stort set lige fra starten.

Vi læser i ApG.15:1^a, at nogle folk fra Judæa lærte, at „hvis I ikke omskæres efter Moses' skik, kan I ikke blive frelst“. En sådan påstand skabte selvsagt en del røre og uro hos de nye kristne i Antiokia. Heldigvis havde de så meget sund fornuft, at de rådspurgte apostlene i Jerusalem, hvilket førte til det kendte og skelsættende apostelmøde, som er beskrevet i samme kapitel.

^a „Der kom nu nogle folk ned fra Judæa og ville belære brødrene: »Hvis I ikke omskæres efter Moses' skik, kan I ikke blive frelst.« Da det førte til strid og ikke så lidt diskussion mellem Paulus og Barnabas og disse folk, besluttede man, at Paulus og Barnabas og nogle andre af dem skulle drage op til apostlene og de ældste i Jerusalem for at tale om dette stridsspørgsmål.“ (ApG.15:1-2)

Konklusionen blev, at man inspireret af Helligånden meddelte hedningerne, at de ikke var forpligtet overfor moseloven, konkret at de heller ikke skulle omskæres, dog at de skulle „holde sig fra besmittelse med afguder og fra utugt og fra kød af kvalte dyr og fra blod. For Moses har fra gammel tid sine forkyndere i alle byer og læses op i synagogerne hver eneste sabbat.“ (ApG.15,20-21).

Tilføjelsen kan skabe forvirring, og nogle ser det tilmed som en opfordring til at følge moseloven, idet hedningerne jo i synagogen kunne få yderligere oplæring, men en sådan forståelse er i modstrid med alt det andet, som konkluderes. Den må også afvises, fordi den formulering, hedningerne fik overbragt, intet nævner om dette (se ApG.15:23-29)^a.

I stedet er det mest nærliggende, at man tilføjede nogle få presserende regler af hensyn til sameksistensen med de jødiske troende i de samme byer.

^a „De fik denne skrivelse med: ‘Apostlene og de ældste, jeres brødre, hilser vore brødre af hedensk herkomst i Antiokia og Syrien og Kilikien. Vi har hørt, at der er kommet nogle fra os, som har forvirret jer og foruroliget jer med deres ord; men vi har ikke givet dem noget påbud. Derfor har vi i enighed besluttet at udvælge nogle mænd og sende dem til jer sammen med vor kære Barnabas og Paulus. Det er mænd, som har vovet deres liv for vor Herre Jesu Kristi navn. Vi sender altså Judas og Silas, for at de mundtligt kan fortælle jer det samme. For Helligånden og vi har besluttet ikke at lægge nogen anden byrde på jer end dette nødvendige, at I skal holde jer fra kød, der ofres til afguder, og fra blod og fra kød af kvalte dyr og fra utugt. Ved at holde jer fri af det handler I ret. Lev vell!’“ (ApG.15:23-29)

Her burde diskussionen standse. Hvis nogen er i tvivl om, hvorvidt de som kristne skal overholde moseloven, så læs Apostlenes Gerninger! I hvert fald når vi taler om de hedningekristne, hvortil vi jo som danskere hører. At påstå andet er mod bedre vidende - i det mindste burde man vide bedre.

Men heller ikke på nytestamentelig tid blev der lagt låg på diskussionen på trods af apostelmødet. En tilsvarende situation genfindes i galatermenigheden flere år senere, hvilket får Paulus til at adressere problemstillingen endnu engang i den måske mest tydelige undervisning mod lovtrældom, der gives i Skriften. Noget godt kom der derfor ud af det.

Situationen er stort set den samme. Der er kredse, som agiterer for fortsat overholdelse af loven blandt de troende. Og Paulus imødegår det på det kraftigste.

Der er ifølge Paulus på ingen måde tale om et højere niveau af åndelighed, eller større hellighed, hvis man som troende overholder Moseloven. Nej, tværtimod, der er tale om, at man forsøger at fuldende det i kødet, som blev født af Ånden (Gal.3:3).

Det er heller ingen bagatel at lade sig omskære, i den tro at man er forpligtet til at overholde Moseloven. Sådanne

mennesker er „faldet ud af nåden“, ifølge Paulus (Gal.5:2-4)^a. Så kan det ikke siges stærkere.

Ydermere inddrager Paulus den gamle pagt i sin sammenligning mellem Isak og Ismael, den første, som var avlet på grund af Guds løfte, og den sidste, der var avlet i kødet - og som en frugt af kødet (Gal.4:23 gl). Her omtales Sinai pagten, den gamle pagt, som en pagt, der føder sine børn til trældom. Det er lidt svært at se, hvordan nogle messianske jøder kan påstå, at Paulus fortsat var en god rabbiner, der gik ind for at overholde loven, når han skriver, som han gør.

Hvad der er endnu mere interessant, er Paulus' konfrontation med apostlen Peter. Sagen var nemlig, at mange jødekristne lod sig besnære eller presse af de besøgende judaister, tilmed Peter og Barnabas, så de ikke længere spiste sammen med deres hedningekristne brødre og søstre i menigheden (Gal.2:12-13)^b. Populært sagt, hedningernes mad var ikke „kosher“.

^a „Se, jeg, Paulus, siger jer, at hvis I lader jer omskære, vil Kristus intet gavne jer. Jeg vidner igen, at enhver, som lader sig omskære, er forpligtet til at holde hele loven. I er afskåret fra Kristus, I der søger at blive retfærdige ved loven. I er faldet ud af nåden.“ (Gal.5:2-4)

^b „Før der kom nogle fra Jakob, spiste han nemlig sammen med hedningerne; men da de kom, trak han sig tilbage og skilte sig ud af frygt for de omskårne. Og sammen med ham hyklede også de andre jøder, så selv Barnabas blev revet med af deres hykleri.“ (Gal.2:12-13)

Det interessante er, hvad Paulus konfronterer Peter med. I Gal.2:14^a siger han nemlig ligeud: „Når du, der er jøde, lever som hedning og ikke som jøde, hvordan kan du så tvinge hedningerne til at leve som jøder?“ Peter overholdt altså normalt ikke de jødiske spiseregler. Det er i hvert fald dem, sammenhængen handler om, men Paulus' ord kunne såmænd dække andre områder også. Peter, som i ApG.10:14 på det stærkeste hævder aldrig at have rørt noget urent, finder det ikke længere så vigtigt. Det må være konklusionen. Og det er ikke det, som er galt, men det faktum, at han igen er ved at blive draget ind i overholdelse af loven.

Så hvis vi stadig havde en rest af tvivl i os, om hvorvidt jøder fortsat er forpligtet til at holde loven, når de bliver kristne, burde det også være afklaret. Nej, det er de ikke, men det er selvfølgelig ikke forbudt heller, og det ser vi jo også eksempler på i Skriften.

I menigheden i Jerusalem var mange nemlig fortsat nidkære fortalere for loven, og åbenbart forventede man her,

^{AC} „Men da jeg så, at de ikke gik lige fremad efter evangeliets sandhed, sagde jeg til Kefas i alles påhør: Når du, der er jøde, lever som hedning og ikke som jøde, hvordan kan du så tvinge hedningerne til at leve som jøder? Vi er jøder af fødsel, ikke syndere af hedensk herkomst. Men fordi vi ved, at et menneske ikke gøres retfærdigt af lovgerninger, men kun ved tro på Jesus Kristus, har også vi sat vores lid til Kristus Jesus for at gøres retfærdige af tro på Kristus og ikke af lovgerninger. For af lovgerninger vil intet menneske blive retfærdigt.“ (Gal.2:14-16)

at Paulus selv holdt den (se f.eks. ApG.21:20-25)^a, eller i hvert fald ønskede man at give det indtryk. Men at Paulus følger deres råd i så henseende, afspejler jo bare, at han søgte at være „jøde for jøde“ (jvnf. 1.Kor.9:20)^b, når han var i Jerusalem, ikke at han var enig i deres teologi, som han selv modsiger i sine breve, også for sin egen del.

Bemærk også, at man i samme passage bekræfter apostelmødets beslutning om, at hedningerne da under alle omstændigheder er undtaget.

^a „Da de hørte det, lovpriste de Gud og sagde til Paulus: »Broder, du ser, hvor mange tusinde jøder der er blevet troende, og de brænder alle af iver for loven. Men de har hørt om dig, at du lærer alle de jøder, der bor blandt hedningerne, frafald fra Moses ved at sige, at de ikke skal omskære deres børn og heller ikke leve efter jødisk skik. Hvad gør vi nu? Man vil under alle omstændigheder få at høre, at du er kommet. Gør derfor det, vi foreslår dig: Vi har her fire mænd, som har aflagt et løfte. Tag dem med og lad dig rense sammen med dem og betal udgifterne for dem, så de kan lade deres hoved rage. Så vil alle forstå, at der ikke er noget om det, de har hørt om dig, men at du selv lever efter loven og overholder den. Men om de hedninger, der er blevet troende, har vi udsendt en skrivelse med bestemmelse om, at de skal vogte sig for kød, der ofres til afguder, og for blod og for kød af kvalte dyr og for utugt.“ (ApG.21:20-25)

^b „Skønt fri og uafhængig af alle har jeg gjort mig selv til alles tjener for at vinde så mange som muligt. For jøderne er jeg blevet som en jøde for at vinde jøder. For dem, der lever under loven, er jeg blevet som en, der står under loven, for at vinde dem, selv om jeg ikke er under loven. For dem, der er uden lov, er jeg blevet som en, der er uden lov, for at vinde dem, selv om jeg ikke er uden Guds lov, men er under Kristi lov. Jeg er blevet svag for de svage for at vinde de svage. Alt er jeg blevet for alle for i det mindste at frelse nogen. Alt gør jeg for evangeliets skyld for selv at få del i det.“ (1.Kor.9:19-23)

Det er selvfølgelig heller ikke forbudt for en hedning at overholde loven - så langt man nu kan! - og der kan være legitime grunde hertil, af hensyn til andre eller i missionsøjemed. Men det kræves ikke, og det er slet, slet ikke en vej til frelse. Så meget må vi slå fast.

Moses var frelst af tro...

Jo, det var han! Hvis det provokerer dig, at jeg i overskriften slår det indlysende fast, så har du et problem.

Problemet er, at nogen har den mere eller mindre bevidste opfattelse, at man i Gamle Testamente blev frelst ved at overholde loven, mens man i Ny Testamente bliver frelst ved tro. Men nej. Sådan forholder det sig ikke. Det er måske forståeligt, at man ved en overfladisk læsning af Gamle Testamente kunne få den opfattelse, men Ny Testamente modsiger det højt og tydeligt, f.eks. i Rom.3:20^a, hvor der står, at „ved loven når man nemlig kun at erkende sin synd“, eller i Hebræerbrevet, hvor der tales om, at de mange gammeltestamentelige ofringer ikke formår at

^a „thi i hans øjne vil intet menneske blive retfærdiggjort af lovgerninger; ved loven når man nemlig kun at erkende sin synd“ (Rom.3:20 gl)

fjerne synden (Hebr.10:4)^a, men kun midlertidigt kunne dække den, indtil Kristus kom og sonede den.

De nævnte passager gør det også klart, at der ikke kan være tale om én frelsesvej for jøder - ved overholdelse af loven - og en anden for hedninger - ved tro. Overholdelse af loven er nemlig slet ikke en frelsesvej.

Så hvis Moses var frelst - og det ved vi, han var - så var det af nåde ved tro ligesom alle os andre. Ved loven kunne han i hvert fald ikke blive det. Og Bibelen taler jo også om, at Abraham blev erklæret retfærdig på grund af sin tro (Rom.4:3)^b; det er ikke et nytestamenteligt begreb, men et bibelsk begreb, om end vi først i Ny Testamente forstår, hvad grundlaget er, nemlig Jesu stedfortrædende død. Når Abraham er den første, der bliver erklæret retfærdiggjort, er det imidlertid ikke det samme som at sige, at han var den første, som var retfærdig på grund af sin tro. Allerede længe før Abraham påkaldte mennesker Herrens navn (se f.eks. 1.Mos.4:26), og selv Adam og Eva

^a „Ville man ellers ikke være hørt op med at frembære ofre, når de, der dyrker Gud, ikke er sig nogen synd bevidst, eftersom de én gang er blevet renset? Men i ofringerne ligger en årlig påmindelse om synder; for blod af tyre og bukke kan umuligt tage synder bort.“ (Hebr.10:2-4)

^b „Hvis det var af gerninger, Abraham blev gjort retfærdig, har han noget at være stolt af; dog ikke over for Gud. For hvad siger Skriften? »Abraham troede Gud, og det blev regnet ham til retfærdighed.“ (Rom.4:2-3)

- tror vi - troede på Gud, og var dermed retfærdiggjorte af tro, selvom de var faldet ud af uskyldstilstanden og udelukket af haven.

Når jeg understreger disse pointer så kraftigt, så er det for at slå fast, at det ikke forholder sig sådan, at Gud har skabt to frelsesveje, loven og troen. Det ville nemlig være det samme som at sige, at han først har skabt en frelsesvej, som slet ikke virker - nemlig loven - idet ingen kan opfylde den, bare for at gøre troen så meget mere attraktiv. Men sådan fungerer det ikke. Loven var aldrig tænkt som en frelsesvej, og der er heller ingen dækning i Skriften for, at der i forskellige perioder har været forskellige frelsesveje, eller forskellige måder at få fred med Gud på. Uanset om vi taler om nytestamentelig tid, gammeltestamentelig tid, eller tilmed tiden før den gamle pagt, så er den eneste frelsesvej, Skriften omtaler, troen på Gud i kraft af Kristi fuldbragte værk, hvor meget eller lidt indsigt, man så har haft heri.

Loven var derfor mere nogle befalinger fra Gud, der som sådan var retningsgivende for den troende, og på grund af folkets udvælgelse dermed for nationen. Det er ikke stort forskelligt fra de retningslinier, vi stilles overfor i Ny Testamente. Det er rigtigt, at konsekvenserne var mere direkte og timelige i Gamle Testamente, men det ændrer ikke på, at den troende vil søge at gøre Guds vilje, og hvor

det ikke lykkes - og det sker jo - må den troende søge tilgivelse på de præmisser, der nu engang er givet. Men det sker under en paraply af retfærdiggørelse af tro. Den troende i Gamle Testamente faldt lige så lidt ud af nåden, som den troende i Ny Testamente ville gøre i samme situation, men de timelige konsekvenser var forskellige, og uskyldstilstanden er de under alle omstændigheder begge hinsides, selvom vi i dag bliver født på ny i modsætning til de troende på gammel-testamentelig tid. En åbenlys ringeagt overfor budene ville naturligvis afspejle vantrø, men ikke den simple og lejlighedsvis overtrædelse. Dog er den, som er under loven, forpligtet overfor loven, som Paulus understreger i Gal.3:12^a

Her er vi i øvrigt nødt til ikke blot at operere med gammeltestamentelig som modsætning til nytestamentelig. Vi må ikke glemme farisæismen, som ret beset ikke er gammeltestamentelig, men udtrykker en pervertering af Gamle Testamente. At noget er gammeltestamenteligt indebærer det fornævnte, at man er frelst af tro, men at man er underlagt loven og at troslivet dirigeres af love.

^a „For alle de, som har lovgerninger, er under forbandelse, for der står skrevet: 'Forbandet være enhver, som ikke bliver ved alt det, som står skrevet i lovbogen, og følger det.' Men at ingen bliver retfærdig for Gud ved loven, er klart; for 'den retfærdige skal leve af tro'. Loven derimod siger ikke, at det er af tro, men den siger: 'Den, der holder budene, skal leve ved dem.'“ (Gal.3:10-12)

Det var midlertidigt og ufuldkomment, men Gudgivet i situationen. At være farisæisk indebærer, at man ser loven og lovoverholdelse som en frelsesvej, ja som den eneste frelsesvej.

Når Paulus derfor advarer så kraftigt mod dem, der igen vil gå ind under loven, er det, fordi de er farisæisk inspirerede og gør loven til en frelsesvej på bekostning af troen, hvilket både er absurd og håbløst. Moses derimod valgte ikke troen fra til fordel for loven, han formidlede loven til den tids troende, og her er forskellen i forhold til de senere farisæiske judaister.

Det, som står tilbage, er at afgøre dels hvilken lov eller hvilke befalinger, vi er genstand for i Ny Testamente, dels - og meget vigtigere - at afgøre, om der i Ny Testamente er tale om nogle andre og væsensforskellige præmisser.

Respekt for loven...?

Der er dem, som ikke kan forlige sig med en så kategorisk og konsekvent afvisning af loven, og som ville anklage os for at ringeagte Guds bud og mangle respekt for Guds Ord. Det er bare ikke os, som siger sådan, men Gud selv.

Menneskeligt set er det forståeligt, at man reagerer overfor en afvisning af det, man måtte være vokset op med - og mange troende er desværre vokset op med loven! Sådan følte mange af de jøder, som kom til tro i NT, sikkert også (se ApG.21:20). Men det nytter jo alt sammen kun lidt, når Guds Ord modsiger dem.

I Hebræerbrevet siges det direkte, at Gud dadler loven (Hebr.8:7-8)^a, altså erklærer den mangelfuld. Så hvis vi

^a „For havde den første pagt ikke været at dadle, havde der ikke været brug for en anden i stedet. For han dadler dem under den første pagt, når han siger: »Der skal komme dage, siger Herren, da jeg opretter en ny pagt med Israels hus og med Judas hus...“ (Hebr.8:7-8)

konstaterer dens mangler, samtykker vi faktisk bare med Guds Ord.

Eller vi kunne henvise til apostlen Peter, der i ApG.15:10^a omtaler loven som et åg, eller en byrde, folket har været under og ikke formået at leve op til. Det er så sandelig ikke positive vendinger. Det kommer fra en, som på egen krop har oplevet lovgjerningernes utilstrækkelighed.

Vi kommer heller ikke udenom Paulus, der taler om den trældom, der hører den gamle pagt til (Gal.4:24 og 5:1)^b. Det er jo heller ikke just en ophøjelse af loven, vi ser hos ham. Eller som taler om, at han regner sit gamle liv - med

^A „...Hvorfor udæsker I da Gud ved at lægge et åg på disciplenes nakke, som hverken vore fædre eller vi har magtet at bære? Men vi tror, at vi bliver frelst ved Herren Jesu nåde på samme måde som de.“ (ApG.15:10-11)

^B „Sig mig, I, der vil være under loven: Hører I ikke, hvad loven siger? Der står jo skrevet, at Abraham fik to sønner, én med trælkvinden og én med den frie kvinde. Sønnen med trælkvinden blev født efter naturens orden, men sønnen med den frie kvinde ved et løfte. Det skal forstås billedligt. Disse kvinder er nemlig to pagter. Den ene kommer fra bjerget Sinaj, hun føder børn til trældom, og det er Hagar... Til den frihed har Kristus befriet os. Stå derfor fast, og lad jer ikke atter tvinge under trælleåg!“ (Gal.4:21-24 + 5:1)

alt hvad der hørte til det af lovgerninger - for skarn, affald, i sammenligning med livet i Kristus (Fil.3:8)^a.

I lidt mere nøgterne vendinger betegner Hebræerbrevet loven, ofringer mv. som en skygge af det, der skulle komme (Hebr.10:1)^b. Det er stadig en nedvurdering i forhold til den ny pagt.

Vi træder lidt varsomt her. Paulus anerkender jo også, at jøden, som kender loven, har en fordel i forhold til hedningen (Rom.3:1-2)^c. Hvad der ligger i den fordel, er selvfølgelig ikke personsanseelse eller en garanti for frelse, men snarere parallelt med den fordel, danskeren har ved at være

^A „Vogt jer for hundene, vogt jer for de slette arbejdere, vogt jer for de skamskårne! Det er os, der er de omskårne, og som tjener ved Guds ånd og har vores stolthed i Kristus Jesus i stedet for at stole på noget ydre. Og dog, også jeg har noget at stole på, selv i det ydre. Hvis nogen anden mener at kunne stole på noget ydre, så kan jeg det endnu mere: omskåret på ottendedagen, israelit af fødsel, af Benjamins stamme, hebræer af hebræere, lovtro farisæer, ivrig forfølger af kirken, uangribelig i lovtretfærdighed. Dog, hvad jeg havde af fortjeneste, det regner jeg nu på grund af Kristus for tab. Ja, jeg regner så vist alt for tab på grund af det langt større at kende Kristus Jesus, min Herre. På grund af ham har jeg tabt det alt sammen, og jeg regner det for skarn, for at jeg kan vinde Kristus og findes i ham, ikke med min egen retfærdighed, den fra loven, men med den, der fås ved troen på Kristus, retfærdigheden fra Gud grundet på troen“ (Fil.3:2-9)

^B „For da loven kun indeholder en skygge af de kommende goder og ikke selve tingenes skikkelse...“ (Hebr.10:1)

^C „Hvilket fortrin har jøden så, eller hvad gavner omskærelsen? Meget på alle måder! Først og fremmest, at de har fået Guds ord betroet.“ (Rom.3:1-2)

født i en kultur, der bygger på den kristne tro, med det fundamentale kendskab til Gud og den påvirkning fra Guds Ord, som dette indebærer.

Andetsteds skriver Paulus om budet, der er „helligt og retfærdigt og godt“ (Rom.7:12)^a. Vi siger heller ikke, at der er noget forkert i budene om ikke at bedrive hor, stjæle, slå ihjel eller begære. Som kristne går vi jo ikke ind for den slags. Det, vi siger, er at loven er utilstrækkelig til såvel at frelse som at bevare i frelsen. Men vi siger mere end det.

Vi siger ikke kun, at loven ikke er det bedste middel mod synd, selvom mange bruger den sådan. Vi siger, at loven slet ikke virker i så henseende. Den udstiller ganske vist et menneskers kommen til kort og i den forstand skaber den syndserkendelse (iflg. Rom.3:20 og Rom.7:7^a), men den giver ikke den sande overbevisning, som Helligånden giver

^a „Skal vi da sige, at loven er synd? Aldeles ikke! Men synden kom jeg først til at kende gennem loven. Begæret vidste jeg ikke af, før loven sagde: »Du må ikke begære!« Men med budet fik synden et påskud og vakte al slags begær i mig. For uden lov er synden død. Jeg levede engang uden lov, men da budet kom, levede synden op, og jeg døde. Budet, som skulle have ført til liv, viste sig at blive min død. For med budet fik synden et påskud og forledte mig og dræbte mig med det. Så er loven da hellig og budet helligt og retfærdigt og godt. Blev dette gode da min død? Aldeles ikke! Men det blev synden, for at den kunne fremtræde som synd, og den brugte det gode til at volde min død, for at synden ved at bruge budet skulle vise sig at være syndig ud over alle grænser.“ (Rom.7:7-13)

(iflg. Johs.16:8)^a, og fremprovokerer tilmed synden, idet synden bliver vakt til live ved budet (se Rom.7:9).

Vi siger ikke kun, at loven ikke tilstrækkeligt præcist definerer synd og retfærdighed. Vi siger, at den faktisk slet ikke rammer plet, ellers havde Jesus ikke behøvet korrigere loven i Matt.5:22^b; og vi siger, at loven reelt er både uegnet og unødvendig som rettesnor for den troendes liv (jvnf. f.eks. Gal.5:14 og Gal.5:18)^c.

Vi siger ikke kun, at den var en midlertidig løsning, indtil evangeliet blev åbenbaret. Vi siger, at den i en vis forstand end ikke er, dvs. ikke har noget reelt indhold i sig selv, for „alle profeterne og loven har indtil Johannes været forudsigelser“ (Matt.11:13 ny).

^B „Men jeg siger jer sandheden: Det er det bedste for jer, at jeg går bort. For går jeg ikke bort, vil Talsmanden ikke komme til jer; men når jeg går herfra, vil jeg sende ham til jer. Og når han kommer, skal han overbevise verden om synd og om retfærdighed og om dom.“ (Johs.16:7-8)

^C „I har hørt, at der er sagt til de gamle: ‘Du må ikke begå drab,’ og: ‘Den, der begår drab, skal kendes skyldig af domstolen.’ Men jeg siger jer...“ (Matt.5:21-22)

^D „For hele loven er opfyldt i det ene ord: ‘Du skal elske din næste som dig selv’... Men drives I af Ånden, er I ikke under loven.“ (Gal.5.14,18)

Kort sagt: Det er klart, at loven har en timelig og ydre effekt mht. at holde onskaben i ave i et samfund. Det er også klart, at loven formidler en vis intellektuel viden om Gud, skaberværket, eller grundlæggende normer for synd og retfærdighed. Det er alt sammen godt nok. Derudover rummer loven billeder og profetiske henvisninger til Kristus, hvilket selvfølgelig også er fundamentalt. Men det ændrer ikke på, at loven ikke leverede varen i relation til den troende, og aldrig var tiltænkt at gøre det.

I det perspektiv er det skræmmende, at nogle kristne tilsyneladende har større respekt for loven end for Gud selv. Gud siger med klare ord, at loven er et overstået kapitel, og at vi nu står i en ny og bedre pagt. Det må man tage til efterretning, om man kan lide det eller ej. Men disse mennesker svarer igen med at sige: „Jeg er ligeglad med, hvad du siger, og om din Søn har givet sit liv for at købe mig fri fra loven. Jeg vil holde loven, og leve efter loven, for jeg respekterer dit Ord.“ Javel, ja.

Jesus og loven

Men holdt Jesus ikke loven? Jo, selvfølgelig. Men den indvending gør et problem ud af noget, som i virkeligheden ikke er et problem.

Spørgsmålet afslører nemlig en måske ubevidst forestilling om loven, som noget, der er så mægtigt og universelt, at selv Jesus som Guds Søn måtte gå ind under den. Men nej. Det er faktisk lidt bagvendt at spørge, om Jesus overholdt loven, når det er loven, som burde „overholde“ Jesus - i betydningen afspejle og identificere Jesus - eftersom han er Guds Søn.

Han overholdt loven. Ja. Men gjorde han det, fordi han var under den på samme måde, som vi ville have været? Nej. Det bekræfter han jo selv i vendingen „Menneskesønnen er Herre over sabbatten“ (Matt.12:8). En sådan udtalelse ville

en almindelig jøde selvfølgelig ikke have kunnet tillade sig at komme med, men Jesus kunne.

Jesus holdt altså loven lidt på samme måde, som når Paulus andetsteds siger, at han selv var „jøde for jøde“ (1.Kor.9:20). Jesus var „født under loven“ (Gal.4:4)^a, hvad angår det ydre, men han holdt loven for at opfylde Skriften, ikke fordi loven havde noget krav på hans liv som sådan. Og formålet med at være født under loven iflg. Gal.4:4 var jo netop „for at han skulle løskøbe dem, der var under loven, for at vi skulle få barnekår“ (Gal.4:5)^a. Desuden er det kravet, vi imødegår, ikke det faktum at han overholdt loven. I øvrigt: når han ikke var under loven, kan vi heller ikke være det i ham!

Med sit liv er Jesus naturligvis vores store forbillede, i hans ubetingede og uforbeholdne lydighed mod Faderen, i hans syndfrihed og hellighed, såvel som i hans kærlighed og medfølelse. Den lydighed kom naturligvis til udtryk i, at han overholdt loven. Og selvom vi ikke klarer at leve op til hans standard og fuldkommenhed, er det stadig den, vi efterstræber. Men det indebærer ikke, at vi af den grund skal overholde loven, som han gjorde. Nej, det handler

^a „Men da tidens fylde kom, sendte Gud sin søn, født af en kvinde, født under loven, for at han skulle løskøbe dem, der var under loven, for at vi skulle få barnekår.“ (Gal.4:4-6)

om, at vi har samme hjerte, og at det kommer til udtryk under de vilkår, vi nu lever under som nytestamentelige troende.

Lad os i samme forbindelse korrigere den opfattelse, at det var overholdelsen af loven, som kvalificerede Jesus til det, han gjorde. Når Hebræerbrevet taler om, at Jesus frembar sig selv som et offer for os „i kraft af en evig ånd“ (Hebr.9:14)^a, så identificerer Skriften her det, som gjorde det muligt for Jesus at forsone os med Gud, nemlig det faktum, at han er Guds Søn. Det var ikke, fordi han overholdt loven, han kunne forsone os, selvom han selv-sagt gjorde netop det.

Når loven f.eks. taler om det pletfri offerlam som et billede på Jesus, så er det ikke for at sige, at uskylden i sig selv kvalificerer, som om der var en åndelig lovmæssighed, at en eller anden uskyldig må dø for den skyldige, og at Jesus nu bare var den, som kvalificerede sig. Det er klart,

^a „Men Kristus er kommet som ypperstepræst for de goder, som nu er blevet til. Han er gået gennem det større og mere fuldkomne telt, som ikke er gjort med hænder, det vil sige, som ikke hører denne skabte verden til; og ikke med blod af bukke og kalve, men med sit eget blod, gik han én gang for alle ind i det Allerheligste og vandt evig forløsning. Når nu blodet af bukke og tyre og asken af en ung ko ved at stænkes på mennesker, som er blevet urene, helliger dem og gør dem rene i det ydre, så må Kristus, der i kraft af en evig ånd frembar sig selv som et lydefrit offer til Gud, med sit blod langt bedre kunne rense vor samvittighed fra døde gerninger, så vi kan tjene den levende Gud.“ (Hebr.9:11-14)

at Gud fra evighed af har vidst, at kun hans Søn kunne og ville forsone os med ham, og Skriftens referencer til det fuldkomne offer tjener som en skabelon eller et „fingeraftryk“, der identificerer Guds Søn, snarere end de er kriterier eller krav, som skulle opfyldes.

Jesu kom for at opfylde loven, som han selv siger i Matt.5:17^a. Sammenhængen viser, at ordet opfylde må forstås i betydningen „passe ind i“ den profetiske skabelon, fremfor „overholde“. Selvfølgelig måtte han overholde loven for ikke at synde, og holdt den da også, men det var ikke sådan, at hans overholdelse af loven gjorde ham fuldkommen, men det beviste blot den fuldkommenhed, han i forvejen havde.

Samme tema går igen i Jesu egne ord, om at før Johannes Døber er loven og profeterne forudsigelser (Matt.11:13 ny)^b. Mener han det, han siger? Ja, så må vi jo konkludere, at nok havde loven i GT en almen samfundsmæssig rolle, men den var først og fremmest profetisk og forbilledlig. Dette er i øvrigt i tråd med kolossenserbrevet, der omtaler

^a „Tro ikke, at jeg er kommet for at nedbryde loven eller profeterne. Jeg er ikke kommet for at nedbryde, men for at opfylde.“ (Matt.5:17)

^b „Fra Johannes Døbers dage indtil nu er Himmeriget blevet stormet, og de fremstormende river det til sig. For alle profeterne og loven har indtil Johannes været forudsigelser.“ (Matt.11:12-13)

loven som en skygge og Kristus som „sagen selv“
(Kol.2:17 gl)^c.

Kan den, som kaster skyggen, i øvrigt være underlagt skyggen. Nej, det skulle være logisk.

^c „Han udslettede det anklagende skyldbrev med dets lovbestemmelser, det, som var imod os; han tog det bort ved at nagle det til korset. Han afvæbnede magterne og myndighederne og stillede dem åbenlyst til skue, da han førte dem i sejrstog ved Kristus. Lad derfor ingen dømme jer for mad og drikke eller med hensyn til højtid, nymåne eller sabbat; det er alt sammen kun en skygge af det, der skulle komme, men sagen selv kom med Kristus“ (Kol.2:14-17 gl)

Paulus og loven

Lad os også kort berøre apostlen Paulus. Han er interessant, fordi han trods alt i lidt højere grad eksemplificerer den troendes vilkår.

Som farisæer havde Paulus alle forudsætninger for at blive en lovisk eller legalistisk kristen - hvilket nogle af de nyfrelste farisæere jo også var (se ApG.21:20). Men med Paulus forholdt det sig modsat, og når enkelte forsøger at gøre ham til en god jødisk Jesus-troende rabbiner, gør de ham blodig uret. Han understreger det jo selv, når han siger, at hvis han stadig forkyndte omskærelse, hvorfor blev han så forfulgt (Gal.3:11)^a. Nej, forfølgelsen kom naturligvis, fordi han ikke længere forkyndte det, han før forkyndte.

^a „Brødre, hvis jeg stadig prædiker omskærelse, hvorfor bliver jeg så forfulgt? Så var forargelsen ved korset jo borte.“ (Gal.3:11)

Vi har også tidligere berørt Paulus' irttesættelse af Peter i Gal.2:14-16. Her går han i rette med fortsat lov-overholdelse, både for hedningernes del, som han var apostel for, og for Peters egen del.

Paulus blev imidlertid ikke en lovløs anarkist af den grund. Han opsummerer selv sin position på bedste vis i 1.Kor.9:20^a, hvor han betegner sig som jøde for jøde, og som uden lov for den, der er uden lov. Men han forsikrer samtidig, at godt nok er han jøde for jøde, men ikke under loven, og godt nok er han som en uden lov, men han er stadig under Kristi lov.

Kan vi finde nogen bedre at identificere os med, når vi ser bort fra Herren selv? Næppe.

^a „Skønt fri og uafhængig af alle har jeg gjort mig selv til alles tjener for at vinde så mange som muligt. For jøderne er jeg blevet som en jøde for at vinde jøder. For dem, der lever under loven, er jeg blevet som en, der står under loven, for at vinde dem, selv om jeg ikke er under loven. For dem, der er uden lov, er jeg blevet som en, der er uden lov, for at vinde dem, selv om jeg ikke er uden Guds lov, men er under Kristi lov. Jeg er blevet svag for de svage for at vinde de svage. Alt er jeg blevet for alle for i det mindste at frelse nogen. Alt gør jeg for evangeliets skyld for selv at få del i det.“ (1.Kor.9:19-23)

Jamen, den gælder da...

En anfægtelse for mange er de passager, hvor loven omtales som evig i en eller anden forstand. Det synes jo at udelukke enhver tanke om at loven skulle høre op, eller at lovens krav skulle forsvinde, ligesom det let giver løbepas til den tanke, at der må være nogle evige morallove, der dirigerer universet.

Når der imidlertid står, at loven „blev føjet til for overtrædelsernes skyld“ (Gal.3:19)^a, ja, så betyder det selvfølgelig, at den ikke altid har været til, og det levner ikke meget plads til sniksnak om „universets grundlov“ og deslige. Det springende punkt er, om loven kan sættes ud af kraft, når den først er trådt i kraft, om vi frimodigt kan

^a „Hvad skulle så loven? Den blev føjet til for overtrædelsernes skyld, men den skulle kun være gyldig, indtil det afkom, som havde fået løftet, var kommet.“ (Gal.3:19a)

tro på, at Gud på en eller anden måde har annulleret det, han selv indførte.

Der er faktisk flere måder, vi kan nærme os spørgsmålet på. Lad det derfor blive afgjort „på to eller tre vidners udsagn“, og har du forbehold for en enkelt argumentation, så er der rigelig begrundelse i de andre.

For det første er det jo ikke sådan, at vi som mennesker sætter noget ud af kraft, Gud har indført. Det ville aldrig kunne lade sig gøre. Det ville være skamløst oprør. Nej, der er tale om, at Gud har sagt dette og hint, og vi blot samtykker hermed.

Så spørgsmålet bliver i al sin enkelthed: Kan Gud ændre de love, han har givet? Ja, selvfølgelig kan han det! Han er jo Gud. Dette burde ikke anfægte nogen.

Men holder han så ord, når han jo sagde, at loven var evig? Til det må man sige, at dette ikke er et spørgsmål om ordholdenhed, men om miskundhed og nåde. Guds karakter ville forbyde ham at tage et løfte i sig igen, men at fjerne en byrde er ikke løftebrud, det er nåde. Ellers ville både forsoning og tilgivelse jo også være at sidestille med løftebrud. Så hvis Gud ville sige „nu gælder loven ikke mere, og hvor jeg før talte ud fra det faktum, at den var i kraft, så taler jeg nu anderledes“, hvad er så problemet? Ordet

„evig“ kan i forbindelse med en byrde eller en straf blot indikere, at det er hinsides vores evne at ændre på forholdene, uden at nogen nødvendigvis lider uret, hvis det sker.

Et andet billede, Skriften anvender, er det at vi som troende er „døde fra loven“ (Rom.7:4)^a. Her går Paulus ind og bruger en menneskelig parallel, hvor vi er identificeret med Kristus i hans død og opstandelse, og hvor loven kun har gyldighed overfor et menneske, så længe det lever - eller lever i det gamle liv her på jorden.

Her er der tale om lovens rækkevidde. Loven er ikke nødvendigvis altomfattende. Loven gælder ikke hinsides døden, enten det er vores personlige død, Kristi død eller vores identifikation med den.

Spørgsmålet om rækkevidde kunne for så vidt også udstrækkes til nationalitet; gælder loven for andre end Israel,

^a „Ved I ikke, brødre – jeg taler jo til mennesker, der kender loven – at loven kun er herre over et menneske, så længe det lever? En gift kvinde er ved lov bundet til sin mand, så længe han lever; men dør han, er hun løst fra den lov, der bandt hende til ham. Hun vil altså stå som ægteskabsbryder, hvis hun bliver en andens, mens hendes mand er i live; men dør han, er hun fri fra loven, så at hun ikke er ægteskabsbryder ved at blive en andens. Så er også I, mine brødre, gjort døde for loven ved Kristi legeme, for at I skal tilhøre en anden, ham der er opstået fra de døde, og vi bære frugt for Gud. For dengang vi var i kødet, var de syndige lidenskaber, som loven kalder frem, virksomme i vore lemmer, så at vi bar frugt til døden. Men nu er vi løst fra loven og er døde fra det, vi før var fanget i, så at vi er tjenere i Åndens nye liv, og ikke i bogstavens gamle.“ (Rom.7:1-6)

når den nu er givet til Israel (se f.eks. Rom.9:4)? Eller tid; gælder loven stadigvæk, når der nu står, at den kun var gyldig, indtil Kristus kom (Gal.3:19)? Svaret vil blive det samme.

Endelig kan vi konstatere, at hvis vi studerer Gamle Testamente, så er der jo faktisk her mange profetiske henvisninger til Ny Testamente, til Jesu forsoning, til genfødslen osv. Når man siger, at Gamle Testamente var apostlenes bibel, så er det jo for så vidt sandt. Men de fik ikke det samme ud af den som farisæerne! Og det gjorde de ikke, fordi Jesus selv havde åbenbaret sig for dem, og udlagt Gamle Testamente for dem, så de så ham deri (Luk.24:27,45^a og ApG.1:3^b). Ny Testamente opstod ikke i et tomrum, hvor apostlene efter Jesu død forsøgte at hitte rede i, hvordan de skulle forstå den ny pagt, og

^A „Da sagde han til dem: ‘I uforstandige, så tungnemme til at tro på alt det, profeterne har talt. Skulle Kristus ikke lide dette og gå ind til sin herlighed?’ Og han begyndte med Moses og alle profeterne og udlagde for dem, hvad der stod om ham i alle Skrifterne... Så sagde han til dem: ‘Dette er, hvad jeg sagde til jer, mens jeg endnu var hos jer: Alt det må opfyldes, som står skrevet om mig i Moseloven, hos profeterne og i salmerne.’ Da åbnede han deres sind, så de kunne forstå Skrifterne, og han sagde til dem: ‘Således står der skrevet: Kristus skal lide og opstå fra de døde på den tredje dag, og i hans navn skal der prædikes omvendelse til syndernes forladelse for alle folkeslag. I skal begynde i Jerusalem, og I skal være vidner om alt dette. Og se, jeg sender det, min fader har lovet jer; men bliv i byen, indtil I bliver iført kraft fra det høje.’“ (Luk.24:25-27,44-49)

^B „Efter sin lidelse og død trådte Jesus frem for dem med mange beviser på, at han levede, idet han i fyrre dage viste sig for dem og talte om Guds rige“ (ApG.1:3)

prøvede at udlægge det på bedste vis. Nej, det de forkyndte, og som vi læser, er solidt forankret i Jesu „autoriserede udlægning“ af Gamle Testamente, og dermed i det, Gud indtil da havde åbenbaret.

Så her er der faktisk tale om, at loven selv åbenbarer, at den ikke er evig, og at der kommer en tid med forandring, selvom detaljerne i den forandring ikke nødvendigvis var åbenbaret.

Det kan derfor sammenlignes med en lov, hvor en enkelt paragraf slår fast, at den er tidsbegrænset, eller at den ikke gælder for den og den, eller under visse givne omstændigheder. Det er lige meget, hvor mange paragraffer, der er, og hvor detaljeret loven er, hvis blot én sætning annullerer loven, så er den ikke længere i kraft. Eller i det mindste ikke i kraft for dem, som undtagelsen gælder, uanset om de er ganske få, eller langt de fleste.

Dette harmonerer nok også bedst med Jesu egne ord i Matt.5:18, om at før himmel og jord forgår, skal ikke den mindste del af loven forgå. Loven som Guds udtrykte vilje og åbenbaring af Guds frelsesplan er i kraft, men den siger samtidig selv, at de troende nu ikke er under lovens krav.

Der kan stadig stilles spidsfindige spørgsmål, såsom om loven stadig gælder for jøderne, altså om den er ude af

kraft, fordi Gud erklærede den gyldig indtil Kristus, eller om den stadig er i kraft for dem, fordi jøderne trods Guds intentioner ikke tog imod deres Messias. Eller om loven i en eller anden teknisk forstand er i kraft, men uden effekt overfor os, eller om den er trådt helt ud af kraft. Men alt sådant er teoretiseringer, som det ikke har nogen praktisk relevans at kunne svare på.

Pointen er, at Gud selv i Gamle Testamente bevidner, at der vil komme en ny tid med en ny pagt. Gud har selvsagt myndighed til at indføre den pagt, når tiden kommer, og den troende er efter den tid under den ny pagt „døde fra loven“, dvs. udenfor lovens krav og rækkevidde. Punktum. Og amen.

Formålet med loven

Paulus skriver direkte i Gal.3:19, at loven „blev føjet til for overtrædelsernes skyld“, dvs. havde mennesker ikke syndet, havde der ikke været brug for loven. Og her kan vi tale om loven i en bredere betydning, nemlig såvel moseloven, som Paulus direkte refererer til, samt samvittighedslovene, Gud har givet alle mennesker i deres hjerter. Begge tjener nemlig samme formål.

Havde mennesker ikke syndet, var loven simpelthen ikke kommet. Så enkelt er det. Og hvis mennesker altid gjorde det rigtige, ville de aldrig opleve deres samvittighed i funktion, for den „aktiveres“ jo, når man gør noget forkert. Men nu er virkeligheden altså en anden.

Når man ved loven som sagt „kun opnår at erkende sin synd“ (Rom.3:20 gl), og ikke andet, så definerer det samti-

dig selve lovens formål, at afsløre den enkeltes synd med den hensigt at drive vedkommende til Gud.

Men lad os træde et skridt tilbage og se det i et lidt større perspektiv. Gud gav loven, men Gud kunne have givet hvilken lov og hvilke bud, han nu engang havde lyst til. Det er jo næppe sådan, at der ligger en lovebog i Himmelen, som selv Gud er bundet af, og hvis bud han er nødt til at videregive til mennesker.

Så når Skriften taler om, at der allerede før loven var overtrædelser, eller synd, så kan der ikke hermed menes, at der er overtrædelser af konkrete bud, for disse fandtes ikke endnu. Det, som menes, må være, at den adfærd, som budene senere hen misbilliger, allerede fandtes. Som Paulus også skriver, „allerede før loven var der synd i verden; men synden tilregnes ikke, hvor der ingen lov er“ (Rom.5:13). Det betyder, at der var synd før loven, men først gennem loven fik mennesker kendskab til deres overtrædelser og kom til at stå til regnskab for dem. Tilsvarende, der er synd - syndig adfærd og en syndig natur - i alle mennesker, men først når samvittigheden modnes, og man ved, hvad der rigtigt og forkert, vil man komme til at stå til regnskab for sin synd.

Når disse overtrædelser altså er til, forud for og adskilt fra loven og samvittigheden, hvori består de så. Jo, de består i afvigelse fra Guds fuldkomne natur.

Det, Gud adresserer med loven, er først og fremmest, at mennesket i den her verden ikke lever op til hans standarder, ikke ligner ham til fuldkommenhed, og dermed har sat sig uden for intimt og evigt fællesskab med ham.

Dette synes indlysende. Ingen kan sige, at de er fuldkomne. Men lovens formål er at udstille dette, at skære det ud i pap så at sige, så selv den mest tungnemme og forhærdede må indrømme, at han eller hun ikke lever op til Guds normer, og forstår, at der er konsekvenser af ikke at gøre det. Ideelt set burde det måske kunne erkendes alligevel, men nu belyser loven det i hvert fald med al tydelighed, idet dens bud afslører område efter område, hvor vi ikke lever op til Guds krav, og hvor selve eksistensen af budene afslører det ugenfødte hjertes uvilje til at underordne sig under Gud.

Så pointen er ikke overtrædelserne af de enkelte bud, men den manglende kærlighed til Gud og kærlighed til næsten, som ligger bag enhver overtrædelse. Det er også derfor, at Jesus omtaler disse to bud som de største i loven (Matt.22:36-39), og siger, at loven og profeterne bygger

herpå (v.40)^a. Og hvorfor henviser til disse relativt atypiske og generelle bud, hvis ikke netop det er fordi disse afslører netop det fornævnte: menneskets afvigelse fra Guds fuldkomne liv.

Det samme går igen i Jesu egne ord i Johs.16:8-9^b. Her siger han, at når Helligånden kommer „...skal han overbevise verden om synd og om retfærdighed og om dom. Om synd: at de ikke tror på mig...“ Jesus identificerer her den største, eller rettere egentlige synd: manglende tro. Al anden synd er blot følgevirkninger af denne.

Nu kan man indvende, om ikke mennesket som et skabt væsen er ude af stand til at leve op til Guds standard. Ihvertfald i verden som den er efter syndefaldet, er det utvivlsomt rigtigt. Hvis man derfor har en forestilling om, at mennesker i udgangspunktet kun kan blive frelst ved at

^a „Da farisæerne hørte, at Jesus havde lukket munden på saddukæerne, samlede de, og en af dem, en lovkyndig, spurgte ham for at sætte ham på prøve: ‘Mester, hvad er det største bud i loven?’ Han sagde til ham: ‘Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind.’ Det er det største og det første bud. Men der er et andet, som står lige med det: ‘Du skal elske din næste som dig selv.’ På de to bud hviler hele loven og profeterne.” (Matt.22:34-40)

^b „Men jeg siger jer sandheden: Det er det bedste for jer, at jeg går bort. For går jeg ikke bort, vil Talsmanden ikke komme til jer; men når jeg går herfra, vil jeg sende ham til jer. Og når han kommer, skal han overbevise verden om synd og om retfærdighed og om dom. Om synd: at de ikke tror på mig; om retfærdighed: at jeg går til Faderen, og I ser mig ikke længere; om dom: at denne verdens fyrste er dømt.“ (Johs.16:7-11)

holde loven, hhv. adlyde deres samvittighed, står man overfor et vanskeligt teologisk dilemma, for så er de jo slet og ret ude af stand til at blive frelst. Men hvis man får øjnene op for, at Gud hele vejen igennem frelser af nåde ved tro, og udstrækker sin nåde og evigt liv til enhver, som oprigtigt tror på Ham, på trods af deres ufuldkommenhed og evt. ufuldkomne erkendelse, er der intet problem. Og det er netop sådan, det forholder sig.

Hvis man ser tingene i et større perspektiv, så er loven heller ikke andet end en parentes, en sidebemærkning, der kun regerer i en forsvindende lille del af evigheden. Som sådan er der ingen grund til at gøre den mere betydningsfuld, end den er. Hovedsagen er den frelse ved tro på Jesus Kristus, som var i Guds tanke helt fra starten (se Ef.1:4-5)^c.

^c „For før verden blev grundlagt, har Gud i ham udvalgt os til at stå hellige og uden fejl for hans ansigt i kærlighed. I sin gode vilje forudbestemte han os til barnekår hos sig ved Jesus Kristus til lov og pris for hans nådes herlighed, som han har skænket os i sin elskede søn. I ham har vi forløsning ved hans blod, tilgivelse for vore synder ved Guds rige nåde.“ (Ef.1:4-7)

Loven og den ufrelste

Der er desværre nogen, som ikke skelner mellem mose-loven og samvittighedsloven, og som agiterer for, at vi som kristne må præsentere loven - i betydningen moseloven eller de ti bud - for den ufrelste, før vi præsenterer evangeliet, ud fra den tankegang, at først når vi ud fra de ti bud har overbevist ham om, at han er en synder, kan vi forkynde evangeliet. Men der er ingen særlig åbenbaring over den idé.

Intentionen er selvfølgelig at gøre alvoren klar og tydelig, men loven - moseloven - er ikke midlet. Medmindre man da en sjælden gang står overfor en jøde, så har den ufrelste jo aldrig været under loven, og de ti bud er altså også en del af den. Jeg har svært ved at se det geniale i at bilde ham ind, at han er under loven, når han nu ikke er det, når man i stedet kunne appellere til hans selverkendelse. I sidste ende opnår man det samme. For hvis han er ærlig, må han

indrømme, at han ikke altid har gjort det, som han inderst inde ved er rigtig, eller været som han burde være, og konklusionen vil være den samme: han har brug for Jesus.

Problemet ved at bruge de ti bud er, at det giver folk det indtryk, at det at være en kristen har noget at gøre med at overholde de ti bud og ikke andet. Lidt den samme konsekvens, som det har haft, at ikke-troende op gennem tiden er blevet undervist udfra Luthers lille katekismus, med en gennemgang af de ti bud. Og uanset om vi taler om mose-loven og de ti bud, eller om samvittighedsloven, så er det simpelthen usmart at give ikke-kristne et billede af, at det, der er galt, alene er de ting, de gør forkert, når det egentlig er deres manglende tro og kærlighed til Gud og næsten, som er kerneproblemet! Og mon ikke det er derfor, de fleste har en så dårlig forståelse af, hvad det at være kristen virkelig går ud på.

For den troende, som bliver frelst af en sådan forkyndelse, gælder problemstillingen jo bare med endnu større tydelighed. Risikoen for at blive lovisk er overvældende.

„Men det er nødvendigt at vise Guds vrede over synden, og gøre det klart for synderen, at vedkommende er under dom,“ lyder indvendingen. „Vi kan ikke bare tale om Guds kærlighed, så får vi et humanistisk evangelium. Vi må også tale om Guds vrede og Guds dom.“ Nuvel.

Vi træder varsomt her, for det er let at træde i en grøft. Men det er sådan, at manifestationer af dom i Skriften (tilmed i Ny Testamente) blot er afspejlinger af den endelige dom; en synliggørelse af denne så at sige, eller en forud kommende manifestation, ligesom nådegaver og åndeligt liv er en manifestation af den kommende verdens kræfter i positiv betydning (jvnf. Hebr.6:5). Når Skriften taler om „den kommende vrede“, som Kristus frier os fra (1.Tess.1:10)^a, så er den jo netop det: kommende. Altså er den her ikke endnu i sin egentlige betydning, men vi advares om dens komme. Men det er sandt, at den ikke-troende her og nu er adskilt fra Gud, og vil blive ramt af dommen, hvis vedkommende ikke vender om. Der er blot tale om mere end en nuanceforskel her.

Den opmærksomme bibellæser bør allerede have set dette. Det er rigtigt, at der både i Gamle og Ny Testamente er eksempler på Guds domme, ligesom vi i dag vil kunne rammes af dom, eller i hvert fald af konsekvenser af vores synd. Vi må bare fastholde, at i en vis, ultimativ, helhjertet betydning af ordet, er Guds vrede noget frem-

^a „Folk fortæller selv om, hvilken modtagelse vi fik hos jer, og om, hvordan I vendte om til Gud fra afguderne for at tjene den levende og sande Gud **v10** og fra himlene at vente hans søn, som han oprejste fra de døde, Jesus, der frier os fra den kommende vrede.“ (1.Tess.1:9-10)

tidigt, hvorimod han her og nu helhjertet elsker os, for det var hans kærlighed, der fik Ham til at forson sig med os.

Det er klart, at Gud her og nu smertes over synden og lider med dem, som lider under dens konsekvenser. Men hans vrede, i betydningen udløst konsekvens over synden - og tilmed i en følelsesmæssig betydning af ordet - er stadig fremtidig. Det betyder ikke, at vi af den grund tager let på synden, men det er forkert at tegne et billede af en pt. vred og uforsonlig Gud, når ufredste såvel som troende her og nu fundamentalt er genstand for hans kærlighed, miskundhed og nåde!

Det virkelige problem bunder i, at hvis vi forkynder en „vred Gud“, tager folk det billede med sig ind i det nye liv på en måde, så de ikke skelner mellem Guds misbilligelse af synden og Guds dom, eller mellem syndserkendelse og det at stå fordømt ind for Gud. Og det er en meget vigtig skelnen!

Er det virkelig sådan, at vi skal forkynde loven, når Jesus sendte os ud med evangeliet? Det må vi da frimodigt kunne svare nej til, uden at det behøver udvande forkyndelsen af de gode nyheder, og kaldet til omvendelse fra døde gerninger og tro på Gud!

De ti bud...

De ti bud indtager en særstilling indenfor moseloven. Dels fordi det var dem, Moses kom ned med fra Sinai bjerget. Dels fordi de er holdt i mere overordnede vendinger, og af den grund har været terpet igennem som gode normer for såvel troende som ikke-troende.

Mange vil hævde, at nok er moselovens rituallove og mere detaljerede forskrifter et overstået kapitel, men de ti bud gælder fortsat., tilmed for ikke-kristne. Og af den grund både kan og bør vi inddrage de ti bud i vores forkyndelse af evangeliet.

Den position er selvfølgelig væsentlig „lempeligere“ end at kræve hele moseloven overholdt. Der er nok heller ikke nogen, som vil være uenig i, at de ti bud i store træk er i overensstemmelse med almene samvittigheds- og morallove.

Problemet er bare, at det, man kan beskyldes for, kan man også med rette beskyldes for. De frelser ikke, de er utilstrækkelige og begrænsede, fremprovokerer fortsat synden osv. osv. De ti bud er måske nok tåleligere end den samlede moselov, men ikke væsentligt bedre. Faktisk gør man det, at man erstatter en lov, der er helt umulig at holde, med en lov, der er knap så umulig. Men den er stadigvæk umulig. Og værst af alt, den bygger stadig på lovens præmisser og forholder sig ikke til genfødsels betydning.

At sige, vi ikke er under de ti bud, er ikke det samme som at sige, at nu må vi godt slå ihjel, stjæle, begære osv. Det er at sige, at vi ikke står til regnskab for en lov, eller nogle bud, men for vores tro på og lighed med Kristus.

I øvrigt: Hvis man betragter de ti bud som essensen af loven, eller loven kogt ned til nogle få, letfattelige bud, og synes, der er brug for det, hvorfor så ikke gå hele vejen? Jesus definerer jo de to største bud i loven som at elske Gud og elske sin næste (Matt.22:36-40), og tilføjer, at loven og profeterne bygger på disse to - og ingen af dem står for øvrigt i de ti bud, men du finder dem i 5.Mos.6:5 og 3.Mos.19:18.

Paulus gentager stort set Jesu ord, når han i Gal.5:14^a siger, at loven er opfyldt i ét eneste bud: elsk din næste som dig selv. Opfylder man det, opfylder man nemlig alle andre bud om ikke at slå ihjel, stjæle eller på anden måde krænke sine medmennesker, for man kan ikke elske dem og samtidig behandle dem hensynsløst og ondskabsfuldt. Så simpelt er det.

Der er ikke brug for ti bud, vi kan nøjes med ét, eller to. Og disse er endnu mere letfattede og i fuld harmoni med den ny skabnings natur.

^a „Brødre, I blev kaldet til frihed. Brug blot ikke friheden som et påskud for kødet, men tjen hinanden i kærlighed. For hele loven er opfyldt i det ene ord: ‘Du skal elske din næste som dig selv.’“ (Gal.5:13-14)

En ny skabning med nye præmisser

I 1.Tim.1:9-10^a står der, at loven ikke retter sig mod retskafne, men er bestemt for „lovbrydere og genstridige, for gudløse og syndige, for spottere og ugudelige, for dem, der slår deres far eller mor ihjel, for drabsmænd, utugtige, mænd der ligger i med mænd, bortførere, løgnere, menedere, og hvad der ellers strider mod den sunde lære“.

Bemærk, at der står, at loven ikke retter sig mod synder,

^a „Sigtet med det påbud er kærlighed af et rent hjerte, af en god samvittighed og af en oprigtig tro. Nogle har forvildet sig bort fra dette og har vendt sig til tom snak; de vil være lærere i loven, men forstår hverken det, de selv siger, eller hvad det er, de udtaler sig så sikkert om. Men vi ved, at loven er god, hvis man bruger den, som lov skal bruges, og når man ved, at en lov ikke er bestemt for retskafne, men for lovbrydere og genstridige, for gudløse og syndige, for spottere og ugudelige, for dem, der slår deres far eller mor ihjel, for drabsmænd, utugtige, mænd der ligger i med mænd, bortførere, løgnere, menedere, og hvad der ellers strider mod den sunde lære efter det evangelium om herligheden hos den salige Gud, som jeg har fået betroet.“ (1.Tim.1:5-11)

men mod syndere! Altså retter loven sig ikke mod de enkelte syndere, men de mennesker, som begår dem.

Et ret selvbillede er derfor nødvendigt her. Om end det efterhånden må være en rimelig etableret sandhed, at den kristne ikke er en synder, men retfærdig, og før var i opposition til Gud, men nu inderst inde glæder sig over Guds lov, som Paulus bevidner det i Rom.7:22^a.

Man kan spørge, om den, der er retfærdiggjort, samtidig er retskaffen. Måske vil loven kunne finde anvendelse over for den frafaldne, eller den, som er på vej væk fra Gud, men i hvert fald ikke på den oprigtige troende. Her er kontrasten simpelthen for stor. Retskaffen stilles i 1.Tim.1:9-10 overfor „gudløse“, „spottere“, „drabsmænd“, „utugtige“ m.fl. Det er næppe troende, der sigtes til! Det modsatte af retskaffen er nemlig ikke at være syndfri, men

^a „Vi ved, at loven er af ånd. Men jeg er af kød, solgt til at være under synden. For jeg forstår ikke mine handlinger. Det, jeg vil, det gør jeg ikke, og det, jeg hader, det gør jeg. Men når jeg gør det, jeg ikke vil, giver jeg loven ret i, at den er god. Men så er det ikke længere mig, der handler, men synden, som bor i mig. Jeg ved, at i mig, altså i mit kød, bor der intet godt. Viljen har jeg, men udføre det gode kan jeg ikke. For det gode, som jeg vil, det gør jeg ikke, men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg. Men når jeg gør det, jeg ikke vil, er det ikke længere mig, der handler, men synden, som bor i mig. Jeg finder altså den lov, at jeg, skønt jeg vil gøre det gode, kun evner det onde. For jeg glæder mig inderst inde over Guds lov. Men jeg ser en anden lov i mine lemmer, og den ligger i strid med loven i mit sind og holder mig som fange i syndens lov, som er i mine lemmer.“
(Rom.7:14-23)

at være i direkte opposition til det, som er ret, at have et så forhærdet sind, at man hverken tager hensyn til andre mennesker eller sin egen samvittighed. Her er loven nødvendig. Ikke overfor den troende, som forsøger at gøre det rette, så godt vedkommende kan. Retskaffen er her reelt synonymt med retfærdig.

Det er imidlertid denne „knag“, loven hænger sin anklage på: „Du har syndet, altså er du en synder, altså er du under min anklage...“ lyder det. Og det rette svar er: „Nej, jeg har syndet, men jeg er ikke en synder. Jeg er retfærdiggjort af tro.“ Enten er man en synder, eller også er man retfærdig, de to begreber er så fjernt fra hinanden, at de ganske enkelt ikke kan forenes i samme person.

Loven er altså kort og godt ikke beregnet på de kristne. Paulus taler jo netop i passagen om, at der er nogle, som ikke ved, hvordan loven skal bruges, og som tydeligvis bruger den på andre end de omtalte gudløse, drabsmænd m.fl. Det gælder således også dem, der i dag retter loven mod genfødte kristne, eller taler om at forkynde både lov og nåde overfor kristne. Så har man ikke forstået så meget af, hvad loven går ud på.

Det er dog vigtigt at forstå, at årsagen til, at loven ikke rettes mod den genfødte kristne, er genfødslen. Retfærdiggørelse er mere og dybere end en tilregnet retfærdighed,

mere end at blive behandlet af Gud, som om man er retfærdig, selvom man i virkeligheden ikke er det. Retfærdiggørelse er at blive gjort retfærdig. Og jo, vi ved alle sammen, at vi som kristne ikke bliver syndfrie. Det, som der er tale om, er at vi i vores allerinderste og egentlige jeg er blevet forvandlede, født på ny med en ny natur, Guds egen (2.Kor.5:17)^a.

Apostlen Johannes skriver om dette i sit første brev. Her finder vi den radikale formulering: „Enhver, som er født af Gud, gør ikke synd; for Guds sæd bliver i ham, og han kan ikke synde, fordi han er født af Gud“ (1.Johs.3:9). For at forstå den, må vi først forstå den form, den står i på grundteksten, som indikerer noget vedvarende. Det, Johannes siger, er at den troende ikke længere er en vanesynder, men er befriet herfra gennem den ny fødsel - Guds sæd er i ham. Det er stadig muligt at synde, og Johannes skriver da også selv om nødvendigheden af at omvende sig og bekende sine synder. Men det er ganske enkelt umuligt for den ny skabning at blive ved med at synde. Det strider imod dens natur.

^a „Altså: Er nogen i Kristus, er han en ny skabning. Det gamle er forbi, se, noget nyt er blevet till!“ (2.Kor.5:17)

Det er således den ny fødsel, der gør det muligt for Gud at behandle os anderledes end synderen, som igen og igen vender tilbage til sin synd, og hvad værre er, ikke har noget ønske om at ophøre med at synde.

Den ny natur i den troende driver af sig selv vedkommende til at gøre det rigtige. Vi er allesammen klar over, at det ikke altid sker, men det ændrer ikke på, at den troende - så sandt vedkommende virkelig er frelst - inderst inde er motiveret for at gøre Guds vilje.

Den kristne kan således begå en synd, og i den betydning af ordet kan vedkommende være en „synder“, som en, der stjæler, jo bliver kaldt „tyv“. Men betydningen af synder går dybere end som så. En synder begår synder, fordi han er en synder, ikke omvendt. Dvs. det er ikke synden, der gør ham til en synder, men hans vantro, syndige natur og adskilthed fra Gud, som forårsager synden. I den betydning er den genfødte kristne ikke længere en synder, uanset om han lejlighedsvis måtte begå en synd, for hans natur er imod det. Tilsvarende er han ikke længere i opposition til Guds Ord, men forstår i hvert fald i princippet det gode i Guds vilje, og erklærer sig enig heri.

I første omgang er det også den genfødtes samvittighed og Helligåndens overbevisning, der er tiltænkt at bringe vedkommende på ret kurs, hvis han er kommet på afveje.

Loven vil i nogle tilfælde kunne virke som et ekstra sikkerhedsnet, hvis man forhærdet sig overfor sit indre vidnesbyrd. Men det indebærer ikke, at den skal forkyndes som det primære middel over for den troende.

Ideelt set er det også på grund af troens virke og genfødselens betydning, vi i Guds Rige ikke har det behov for ydre håndhævelse af loven, som vi har i verden - om end konsekvenser overfor uopgjort synd ganske vist kan forekomme. Vores samvittighed vil nemlig drive os til ikke blot at bekende vore synder, men rette op på den skade, der måtte være sket på andre, så godt vi formår.^a Og det vil altid være den første og bedste løsning - og ideelt set eneste nødvendige.

Der kan som nævnt være brug for korrektion og formaning, som også Ny Testamente rummer sin del af. Men at forkynde, som om den troende er inderligt imod Guds bud og gerne trodser Guds vilje, vidner om en ubehagelig mistillid til det værk, Gud har gjort i den troende, og den indflydelse, som Helligånden har på den enkeltes liv. Nej,

^a jvnf. „Men Zakæus stod frem og sagde til Herren: ‘Se, Herre, halvdelen af, hvad jeg ejer, giver jeg til de fattige, og hvis jeg har presset penge af nogen, giver jeg det firedobbelt tilbage.’ Da sagde Jesus om ham: ‘I dag er der kommet frelse til dette hus, fordi også han er en Abrahams søn. For Menneskesønnen er kommet for at opsøge og frelse det fortabte.’“ (Luk.19:8-10)

vi viser den tillid til mennesker, at vi tror på, de ønsker at gøre Guds vilje og efterstræbe hans plan med deres liv, og at det, der er brug for, reelt er den nødvendige indsigt i Ordet, og et venligt skub med på vejen.

Det er af samme grund, forskellen på Gamle Testamente og Ny Testamente ikke handler om, hvorvidt loven er en frelsesvej eller ikke. Nej, Gamle Testamente er talt til mennesker, som ikke er født på ny, og som derfor måtte have loven for at regulere deres liv, også deres åndelige liv. Ny Testamente derimod er talt til genfødte kristne og tager højde for den ny fødsel.

Anstrengelse eller overgivelse

En simpel huskeregel, når det gælder at skelne mellem lov og nåde, er at loven bygger på viljens anstrengelse, mens nåden bygger på viljens overgivelse. Manglende overgivelse har ingen plads nogen af stederne, og det er ikke sådan, at vi ved at nedtone lovens betydning, samtidig nedtoner behovet for overgivelse. Langtfra.

Det forholder sig bare sådan, at fordi loven bygger på anstrengelse, så vil den være en byrde. Vi kan opfylde den et godt stykke af vejen ved at gøre os umage. Vi kan lægge de mere åbenlyse synder bag os. Men vi kan ikke løfte byrden, uanset hvor meget vi anstrenger os.

Paulus illustrerer det samme i Rom.7, hvor han beskriver den til tider graverende kløft mellem de gode intentioner og vores evne til at føre dem ud i livet. Hvem han omtaler, er

omdiskuteret, men indholdet tyder på, at det er troende, men vel at mærke troende, som stræber efter at gøre det rigtige i egen kraft. Og hvor mange af os genkender ikke det umulige i det forsøg?

Andetsteds omtaler Jesus os som grene på vintræet (Johs.15)^a. Her er situationen en ganske anden. Et træ anstrenger sig ikke for at vokse, lige så lidt som vi selv gør. Der er forhold, som kan være gavnlige for væksten, og ting, som kan hindre den, men væksten bare sker. Det er ikke en beslutning fra træets side. „Jeg plantede, Apollos vandede, men Gud gav vækst“, som Paulus beskriver menighedens vækst i 1.Kor.3:6. Vi kan have en andel i væksten, men ingen del i æren.

Det frigørende budskab er, at ikke kun fysisk vækst, men også åndelig og moralsk vækst skyldes Gudslivet i os, og

^a „Jeg er det sande vintræ, og min fader er vingårdsmanden. Hver gren på mig, som ikke bærer frugt, den fjerner han, og hver gren, som bærer frugt, den rensar han, for at den skal bære mere frugt. I er allerede rene på grund af det ord, jeg har talt til jer. Bliv i mig, og jeg bliver i jer. Ligesom en gren ikke kan bære frugt af sig selv, men kun når den bliver på vintræet, sådan kan I det heller ikke, hvis I ikke bliver i mig. Jeg er vintræet, I er grenene. Den, der bliver i mig, og jeg i ham, han bærer megen frugt; for skilt fra mig kan I slet intet gøre. Den, der ikke bliver i mig, kastes væk som en gren og visner; man samler dem sammen og kaster dem i ilden, og de bliver brændt. Hvis I bliver i mig, og mine ord bliver i jer, så bed om, hvad I vil, og I skal få det. Derved herliggøres min fader, at I bærer megen frugt og bliver mine disciple.“ (Johs.15:1-8)

ikke vores anstrengelser for at vokse eller beslutning om samme. Ja, i en helt reel betydning er det Jesus, som lever sit liv i os^a, og han er altså ikke under loven, ej heller lever han et anstrengt og bebyrdet liv.

Når Paulus i Rom.8^b, umiddelbart efter de frustrerede vers i kap.7, kommer med løsningen eller svaret, så retter han jo også fokus på såvel det faktum, at vi er frelst, og at vores vækst sker under en paraply af nåde (f.eks. v.1, 15-

^a „Jeg lever ikke mere selv, men Kristus lever i mig, og mit liv her på jorden lever jeg i troen på Guds søn, der elskede mig og gav sig selv hen for mig.“ (Gal.2:20)

^b „Så er der da nu ingen fordømmelse for dem, som er i Kristus Jesus. For livets ånds lov har i Kristus Jesus befriet mig fra syndens og dødens lov. Det, som loven ikke kunne, fordi den kom til kort på grund af kødet, det gjorde Gud: Han sendte sin egen søn i syndigt køds lighed og for syndens skyld og fordømte dermed synden i kødet, for at lovens krav skulle opfyldes i os, som ikke lever i lydighed mod kødet, men i lydighed mod Ånden. De kødelige vil det kødelige, og de åndelige vil det åndelige. Det, kødet vil, er død, og det, Ånden vil, er liv og fred. For det, kødet vil, er fjendskab med Gud; det underordner sig ikke Guds lov og kan det heller ikke. De, som er i kødet, kan ikke være Gud til behag. Men I er ikke i kødet, I er i Ånden, så sandt som Guds ånd bor i jer. Den, der ikke har Kristi ånd, hører ikke ham til. Men når Kristus er i jer, er legemet ganske vist dødt på grund af synd, men ånden har liv på grund af retfærdighed. Og når hans ånd, han som oprejste Jesus fra de døde, bor i jer, skal han, som oprejste Kristus fra de døde, også gøre jeres dødelige legemer levende ved sin ånd, som bor i jer. Brødre, så skylder vi da ikke kødet at leve i lydighed mod det. Hvis I lever i lydighed mod kødet, skal I dø, men hvis I ved Åndens hjælp dræber legemets gerninger, skal I leve. For alle, som drives af Guds ånd, er Guds børn. I har jo ikke fået en ånd, som giver trællekår, så I atter skulle leve i frygt, men I har fået den ånd, som giver barnekår, og i den råber vi: Abba, fader! Ånden selv vidner sammen med vores ånd om, at vi er Guds børn.“ (Rom.8:1-16)

16 og 38-39), såvel som Åndens virke i den troende (f.eks. v.13, 26-27 og 30). Han sætter altså sin lid til de samme principper, Jesus underviste om. Og hvad skulle han ellers gøre.

Princippet ses i øvrigt også i ordene til Adam, da han blev smidt ud af Edens have: „med møjje skal du skaffe dig føde“ og „i dit ansigts sved skal du spise dit brød“ (1.Mos.3:17,19) Det indebar, at hans liv fremover kom til at bære præg af anstrengelse. Umiddelbart på det mere naturlige plan, men tydeligvis også gældende senere hen på det åndelige plan gennem loven. Nu lever vi stadig i en ufuldkommen verden, men forbandelsen er brudt i Kristus, og idealet er klart: som troende skal vi ikke arbejde udfra anstrengelser, men udfra overgivelse og Guds velsignelse.

Nu kan man indvende, at vi ikke går bevidstløse gennem livet og vokser helt af os selv. Men så alligevel. Vores vækst udspringer rigtignok ikke af et tomrum, men opstår udfra fællesskabet med Gud, fællesskabet med andre kristne, Ordets påvirkning, samvittighedens korrektioner og meget mere. Men det nye liv, Guds natur, er i os, og væksten kommer af sig selv under de rette betingelser, og vores uanstrengte respons på Guds løbende korrektioner, kaldelse og åbenbaring.

Når man ser sig omkring og opdager sine medkristnes ufuldkommenhed - for vores egen ser vi jo aldrig - så tænker man måske, at det simpelthen ikke er sandt. Væksten kommer jo ikke af sig selv. Men da er problemet manglende overgivelse, og den opnås ikke ved at appellere til folks anstrengelse! Det er en fundamental og udbredt fejltagelse at tage loven i brug, når nåden ikke „virker“, men loven virker altså heller ikke, skulle jeg hilse og sige. Det, der er brug for, er ikke loven, men en åbenbaring af Kristus, hvor den troende får genopfrisket Guds kærlighed, Kristi forsoning, hans kaldelse til hver enkelt af os og evighedsperspektivet på vore liv, blandt meget andet.

Det, vi forkynder, er derfor ikke ydre krav, men nødvendigheden af en simpel og oprigtig overgivelse til Kristus og hans frelsergerning og herredømme. Overgivelse, ikke anstrengelse.

Sand og falsk hellighed

Hellighed. Sjældent finder vi i Skriften et begreb, som er så vanskeligt at definere. Man kan ikke bare sætte det lig med at holde Guds bud, selvom det så sandelig heller ikke er løserevet herfra. Man kan ikke bare sige, det er at være anderledes end verden, selvom det bestemt har noget at gøre med det også. Det ligger ikke i det ydre, men kan i det mindste godt afspejles her.

Den definition, som jeg tror kommer nærmest sandheden, er at hellighed er resultatet af den ny natur, genfødsleens frugter i vore liv. At leve helligt er dermed at leve i overensstemmelse med vores samvittighed og den ny natur, vi har fået.

Det skræmmende er, at hellighed ikke har noget at gøre med vores respons på blot og bart ydre pres, love, regler, forventninger mv. Skriften åbenbarer det princip, at „alt

det, som ikke udspringer af tro, er synd“ (Rom.14:23 gl)^a. Nuvel. Holder du derfor de ti bud, fordi nogen siger, du skal, og ikke fordi du tror, ja, så er der ikke tale om hellighed, men om synd!

Jeg bæver næsten overfor at skulle sige det, men det er altså det, teksten siger. „Alt“ er alt. Og hvis det ikke udspringer af tro, er det ikke godt nok. Længere er den ikke. Der er måske nok tale om en mindre synd, end hvis man havde overtrådt budene, men ikke desto mindre er det en synd.

Hvor ofte forsøger vi ikke som kristne at få ikke-kristne til at overtage vores normer, og leve efter vores regler. Ja, der er dem, som ville gennemtvinge det i lovgivningen, hvis de havde magt, som de har agt. Men hvor meget hjælper det egentlig, det er jo stadigvæk synd? Den slags anstrengelser er jo dybest set groteske. Få folk til at tro; det er det eneste, som hjælper.

Sand hellighed finder vi, hvor det indre liv, vi har med Gud, i kraft af Helligåndens tilstedeværelse i os, gennem-

^a „Den troens overbevisning, du har, behold den hos dig selv for Gud! Salig er den, som ikke må dømmes sig selv for det, han vælger. Men den, som har betænkeligheder, når han spiser, han er domfældt, fordi han ikke handler ud af tro; alt det, som ikke udspringer af tro, er synd.“ (Rom.14:22-23 gl)

syrer og gennemtrænger andre områder af vores liv, sjæl, sind, tanker, følelser, vaner og valg.

På den ene side er hellighed således en proces, der aldrig færdiggøres. Så hvis vi med hellighed mener syndfrihed og fuldkommen fornyelse af sind og tanker, så er det en tilstand, vi ikke kan opnå her i livet. På den anden side kan vi tale om en opnåelig hellighed, som identificeres af en hjertets helliggørelse, og som vi opnår i den ny fødsel. Og det er også derfor, Paulus så frimodigt kan omtale de troende som „de hellige“ (f.eks. 2.Kor.1:1), og derefter gå videre til at adressere fejl og mangler i menigheden.

Vi kan derfor slå fast, at hellighed og helliggørelse i den bredere betydning af ordet forudsætter og udspringer af den hjertets helliggørelse, som Ånden virker i genfødslen. Enhver anden form for „hellighed“ er menneskeværk og utilstrækkelig i Guds øjne.

Overfor den troende er der derfor intet galt i en appel eller formaning om at leve helligt og rent, eller i en klar undervisning om synd og retfærdighed, der ikke kan misforstås. Men det er galt, hvis budskabet leveres på en sådan måde, at det adlydes af ydre årsager, frygt, pres eller forventninger, og ikke efterleves af lydighed mod den enkeltes indre vidnesbyrd og personlige tro.

Regler kan ikke skabe sand hellighed, selvom vi ofte forlader os på dem. Sand hellighed er et værk af Ånden udfra det indre menneske. Legalisten stoler på ydre bud og regler. Vi derimod stoler på det, Gud har gjort og gør i os.

Bekræftet og afkræftet

Når man læser Ny Testamente, så springer det hurtigt i øjnene, at nogle steder bekræfter NT loven, andre steder gør NT's forfattere næsten et nummer ud af at understrege nogle bud, som ikke længere gælder.

Som et eksempel på det sidste er det jo oplagt at nævne understregningen af, at Jesus „erklærede al mad for ren“^a, eller Paulus' kraftige moderering af sabbatsbudet, som nu lægger det hen til den enkeltes samvittighed^b.

^a „Og han sagde til dem: ‘Så er da også I uforstandige? Fatter I ikke, at alt det, som kommer ind i et menneske udefra, ikke kan gøre det urent? For det kommer ikke ind i hjertet, men ned i maven, og det kommer ud igen.’ Dermed erklærede han al slags mad for ren.“ (Mark.7:18-19)

^b „Én regner den ene dag for vigtigere end andre dage, en anden regner alle dage for lige vigtige. Enhver skal stå fast ved sin overbevisning.“ (Rom.14:5)

For en ordens skyld gælder det også lovene om ofringer og tempeltjenesten, men dette er jo mere indlysende, eftersom det fuldkomne offer, som de forudsagde, nu én gang for alle er bragt ved Jesu død på korset. Og derfor har det da heller aldrig været et kontroversielt spørgsmål.

På den anden side er der steder, hvor Ny Testamente bekræfter normer og love fra Gamle Testamente, eller direkte tager GT for givet.

Når Paulus taler om, at tyven ikke længere skal stjæle, men ernære sig ved ærligt arbejde^a, så bekræfter han - selvfølgelig - at det også ifølge NT er forkert at stjæle. Når den troende andetsteds formanes til ikke at begå utugt^b, så kommer Ny Testamente jo ikke med en ny og anderledes definition af, hvad utugt er, men forudsætter det kendt. Noget tilsvarende gælder af indlysende grunde en ting som afgudsdyrkelse.

^a „Den, der stjæler, må ikke mere stjæle, men skal tværtimod slide i det og selv frembringe noget godt med sine hænder, så han har noget at give af til den, der har behov for det.“ (Ef.4:28)

^b „Hold jer fra utugt! Al anden synd, som et menneske begår, er uden for legemet, men den, der lever utugtigt, synder mod sit eget legeme. Eller ved I ikke, at jeres legeme er et tempel for Helligånden, som er i jer, og som I har fra Gud? I tilhører ikke jer selv, for I blev købt dyrt. Ær derfor Gud med jeres legeme!“ (1.Kor.6:18-20)

Selv om Ny Testamente ikke foretager en systematisk skelnen, så er det alligevel tydeligt, at der er en gruppe af bud fra Gamle Testamente, som ikke længere er i kraft, og omvendt nogle bud, som er af så almen eller moralsk karakter, at de stadig er i kraft, eller ihvertfald er gældende for den troende, i og med at den troende må følge dem for at følge næstekærlighedsbudet eller sin samvittighed og ny natur.

Når der ikke bliver givet nogen detaljeret undervisning heri, må det skyldes, at det er unødvendigt. NT erklærer, at vi ikke er under loven, dvs. den gamle pagt og dens lovbud. Men for så vidt disse undtagelsesvist bekræftes i NT, er det fordi der er tale om almene forskrifter, eller konkrete udtryk for de to største bud i loven, som Jesus selv udpegede.

Paulus nævner et sted, at han er „under Kristi lov“^a, hvilket antyder, at han trods alt mente sig reguleret af visse love eller forskrifter, men ikke lovens eller Gamle Testaments. Johannes skriver andetsteds om, at synd er at

^a „For dem, der er uden lov, er jeg blevet som en, der er uden lov, for at vinde dem, selv om jeg ikke er uden Guds lov, men er under Kristi lov.“ (1.Kor.9:21)

overtræde Guds bud, men gør det senere i passagen klart, at han dybest set sigter til Jesu bud om næstekærlighed^a. Dette viser, at for de første kristne var moselovens bud blevet overtruffet af Jesu ord, hvilket stemmer godt overens med Hebræerbrevets understregning af Jesu overlegenhed i forhold til Moses.^b

^a „Enhver, som gør synden, begår også lovbrud, for synd er lovbrud. I ved, at han blev åbenbart for at bære vore synder, og der er ikke synd i ham. Enhver, som bliver i ham, synder ikke; enhver, som synder, har ikke set ham og kender ham ikke. Kære børn, lad ingen føre jer vild. Den, der gør retfærdigheden, er retfærdig, ligesom han er retfærdig. Den, der gør synden, er af Djævelen, for Djævelen har syndet fra begyndelsen. Derfor blev Guds søn åbenbart: for at tilintetgøre Djævelens gerninger. Enhver, som er født af Gud, gør ikke synd; for Guds sæd bliver i ham, og han kan ikke synde, fordi han er født af Gud. Derved bliver det åbenbart, hvem der er Guds børn, og hvem der er Djævelens børn: enhver, som ikke gør retfærdighed, er ikke af Gud, lige så lidt som den, der ikke elsker sin broder. For dette er det budskab, I har hørt fra begyndelsen: Vi skal elske hinanden og ikke være som Kain, der var af den Onde og slog sin bror ihjel. Og hvorfor slog han ham ihjel? Fordi hans gerninger var onde, men hans brors retfærdige.“ (1.Johs.3:4-12)

^b „For Jesus er blevet kendt værdig til så meget større herlighed end Moses, som den, der bygger et hus, nyder større ære end huset selv. Ethvert hus har en bygmester, men den, der har bygget alle ting, er Gud. Og vel var Moses tro som tjener i hele hans hus for at vidne om det, som engang skulle forkyndes; men Kristus er det som søn over hans hus.“ (Hebr.3:3-6a)

Bud eller befalinger

Nu kan det synes, som om hele forskellen mellem at være under loven og være under nåden handler om et skifte fra ydre bud til indre ledelse, suppleret af nogle få, men centrale bud. Altså lidt som at den troende i Ny Testamente er under friere rammer, og er forsynet med en indre motivation, men hvis liv i alt væsentligt reguleres på samme præmisser som i Gamle Testamente. Eller modsat, som nu er underlagt endnu striksere reguleringer og krav om endnu mere minutøs overholdelse af nytestamentelige bud, hvad enten disse er at finde i Bjergprædiken, eller hentes fra Paulus' forskrifter for menighedslivet.

Intet kunne være mere forkert. Ny Testamente går langt videre end som så. Som det allerede er nævnt, bygger den ny pagt på den ny fødsel, og i kraft af den ny fødsel, Kristus i os, Jesuslivet levet ud gennem de troende. Vi taler ikke alene om andre bud, men om andre præmisser.

De fleste forstår instinktivt, at der er en anden tone i Ny Testamente, men det kan være sin sag at identificere forskellen. For at gøre det vil vi af pædagogiske grunde tale om bud kontra befalinger, skønt de sprogligt er ret synonyme. Pointen er forskellen i indhold.

Vi definerer her begrebet bud som regler af formen du-skal eller du-må-ikke, altså regler, som entydigt definerer nogle grænser eller stiller krav om en bestemt adfærd. Omvendt vil vi definere begrebet befaling som en retningsgivende instruks, der identificerer et ønsket mål eller bevægelse hen imod et mål.

Man kan også huske forskellen på, at bud er noget, man skal overholde, mens befalinger er noget, man skal udføre.

Det er let at se, at de allerfleste bud i Gamle Testamente var og er bud. Altså mere eller mindre detaljerede regler for, hvad man må eller ikke må. Ser vi på Ny Testamente, er sagen en anden. Her er befalingerne næsten enerådende.

Et oplagt eksempel er Missionsbefalingen i Matt.28^a. At gøre alle folkeslag til disciple er et overordnet mål. At

^a „Og Jesus kom hen og talte til dem og sagde: ‘Mig er givet al magt i himlen og på jorden. Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befalet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende.’“ (Matt.28:18-20)

døbe og lære er reelt bare en principerklæring om, hvad vi bør gøre, ikke hvordan det i alle detaljer skal foregå.

Vi kunne nævne flere andre eksempler. Opfordringen til ikke at tilpasse os denne verden (Rom.12:2). Befalingen om at aflægge det gamle og iklæde os det nye menneske (Ef.4:22-24). Befalingen om at alt skal gå sømmeligt og ordentligt til (1.Kor.14:40). Skriftsteder om at udnytte de anledninger der gives, om at vise kærlighed osv. osv.

Fælles for dem alle er, at der reelt intet står om, hvordan det skal ske. Der udstikkes et mål, de troende sættes i bevægelse ad et bestemt spor eller en ønskværdig tilstand beskrives, men intetsteds beskrives det, hvad orden er, hvordan man genkender givne anledninger, eller hvornår man egentlig er for meget lig denne verden.

Man må tænke sig, at Gud mener, vi selv kan finde ud af, hvordan vi opfylder de ønskede mål, og trække de nødvendige grænser for os selv eller i vore menigheds-sammenhænge. At vi i tide og utide skændes om netop det, synes at vidne om det modsatte, men at Gud ofte ikke nævner det med ét ord, tyder på, at han i det mindste ikke lægger helt så meget vægt på det som vi.

Desværre er vi meget hurtige til at „oversætte“ en befaling til bud, f.eks. ved at identificere hellighed som konkret

tøjstil eller musiksmag. Ikke alene indsnævrer vi dermed feltet af alternative måder at gøre tingene på, det bliver også hurtigt en unødvendig byrde for den, som falder udenfor en ligegyldig og tilfældig norm.

Det kan være udmærket i konkrete situationer at opstille nogle bud og retningslinier. Paulus gør jo det samme i sine breve til Timoteus og Titus. Og vi har tidligere nævnt eksistensen af de to helt centrale bud.

Det kan derfor ikke stilles helt firkantet op uden undtagelser, men pointen er at påpege en tendens: I Ny Testamente leder Gud ikke bare ved mere overordnede eller indre bud, men ved befalinger fremfor bud. Befalinger er den „form“, som passer til den ny skabning, der af sig selv vil det gode. Bud er den „form“, som passer til den gamle skabning, der dybest set var i opposition til Gud. Og bud bliver i NT først nødvendige, når befalingerne ignoreres.

Dette er frustrerende for legalisten, men en velsignelse for alle os andre.

Det lægger et andet og større ansvar på den enkelte troende, hvad angår at optræde ansvarligt og vurdere egen adfærd, grænsedragninger og prioriteringer i lyset af Skriften. Men alt andet lige er det vel at foretrække i forhold til firkantede og ufleksible regler.

Det samstemmer også godt med Skriftens tale om, at man før - i Gamle Testamente - var børn, der var under opdrager (Gal.3:24)^a, mens vi nu skal vokse til modenhed (Ef.4:13 gl)^b. Noget af det, som kendetegner den voksne i forhold til barnet, er at man ikke behøver have helt så firkantede regler at følge, men kan tage et informeret og reflekteret valg, der tager hensyn til mål og værdier og lignende vigtige spørgsmål, snarere end firkantede regler og sproglige spidsfindigheder.

I forhold til et begreb som hellighed, vil det i Ny Testamente mere handle om de valg, der er nødvendige for at nå et givet endemål. Primært selvfølgelig at nå opstandelsen, men sekundært at opfylde sin kaldelse, gøre de åndelige erfaringer Bibelen beskriver, eller se de frugter, den foreskriver. Det handler meget mindre om bud og regler.

Man kan jo heller ikke leve i synd og samtidig nå målet, så der er ingen reel konflikt her. Synd defineret ud fra den

^a „Før troen kom, blev vi bevogtet under loven og spærret inde, indtil troen skulle åbenbares, så at loven var vores opdrager, indtil Kristus kom, for at vi kunne blive gjort retfærdige af tro. Men efter at troen er kommet, er vi ikke længere under en opdrager.“ (Gal.3:23-25)

^b „...indtil vi alle når frem til at være ét i troen på og erkendelsen af Guds Søn, til mands modenhed og det mål af vækst, da vi kan rumme Kristi fylde, så vi ikke mere skal være umyndige, der kastes og drives hid og did af alle mulige lærdomme...“ (Ef.4:13-14 gl)

nytestamentelige betydning som noget, der mishager Gud og dermed ødelægger vores Gudsforhold, eller som skader vores næste.

Der er tillige mange problemstillinger, som bedre kan forstås ud fra en sådan tilgang, f.eks. de beslutninger, apostlene traf i relation til de nystartede menigheders struktur, ledelse og relation til det omliggende samfund. Praktiske spørgsmål eller en vis hensyntagen til omverdens kulturelle normer er årsager, der er langt mere plausible end blot at se det som regler for reglernes skyld, eller regler der er mere tidløse, end tilfældet er.

Husk også, at trods alt forbinder vi Gamle Testamente med nogle bud - nemlig de ti bud - mens vi tilsvarende forbinder Ny Testamente med en befaling - nemlig missionsbefalingen!

Nej, nej, nej...

Det er vanskeligt at forstå den iver, hvormed nogle kristne forsvarer loven. Ikke nødvendigvis moseloven som sådan, men i det mindste de ti bud, og nødvendigheden af at have love og fælles, ydre retningslinier at gå efter.

Man kan næsten opleve det, som om de tror, en afskaffelse af loven vil føre til kirkeligt kaos og anarki og et sammenbrud af kirkelivet, som vi kender det.

Men det er vigtigt at slå fast, at alternativet til loven ikke nødvendigvis er lovløshed! Og vores ærinde er ikke lovløshedens. Ej heller at sænke tærsklen for, hvad der vitterligt er rigtigt og forkert.

Det er, som om man forventer, at kristne vil stille spørgsmål, som ingen kristen burde eller ville stille. Hvis nogen kom med forventning i øjnene og spurgte, „Betyder det, du siger, at jeg så godt må...“, og så nævnte en eller anden

åbenlys synd, ville jeg da først af alt tvivle på, om vedkommende overhovedet var frelst.

Det eneste, vi som Åndsfyldte og nytestamentelige kristne kan finde på at betvivle, er nødvendigheden af at overholde love fra en anden tid og sted, og det har vi afklaret i relation til moseloven. Eller om det er nødvendigt at overholde menneskeskabte regler og normer, og det er lige så indlysende unødvendigt, medmindre det sker frivilligt og individuelt af hensyn til evangeliet og ens kaldelse.

Der er heller ikke blevet sagt ét ord om, at ikke-kristne skulle være løst fra loven i bredere forstand. Nej, de er fortsat under den samvittighed, Gud har givet dem.

„Men det er utilstrækkelig,“ lyder det, „de mener jo bare, de godt må leve, som de gør.“ Nej, ikke hvis de er hundrede procent oprigtige. Og husk lige på, at farisæerne havde alle lovbud i bogen og alligevel kom uden om dem ved hjælp af deres tillægsbud og fortolkninger (Matt.15:3-9)^a.

^a „Men han svarede dem: ‘Hvorfor overtræder I selv Guds bud for jeres overleverings skyld? For Gud har sagt: »Er din far og din mor!« og: »Den, der forbander sin far eller sin mor, skal lide døden.« Men I siger: Hvis nogen siger til sin far eller sin mor: Det, du skulle have haft som hjælp af mig, skal være tempelgave! så behøver han ikke at ære sin far. I har sat Guds ord ud af kraft af hensyn til jeres overlevering. Hyklere! Esajas profeterede rigtigt om jer, da han sagde: Dette folk ærer mig med læberne, men deres hjerte er langt borte fra mig, forgæves dyrker de mig, for det, de lærer, er menneskebud.’“ (Matt,15;3-9)

Et uoprigtigt hjerte kan man ikke gøre noget ved, men loven hjælper lige så lidt som samvittigheden i den slags tilfælde, det må konfronteres gennem forkyndelsen.

Bekymringen går nok også mere på, om man uden loven i en eller anden form ender med nogle tilstande, hvor ret og uret er uklart defineret. Eller i lige så høj grad, om nogle ydre bud ikke vil hjælpe den, der står overfor fristelsen, til at trække grænsen det rigtige sted.

Det sidste er tvivlsomt. Hvis der ikke også er et indre vidnesbyrd, vil nogle ydre bud blot gøre, at den enkelte handler ret ud fra forkerte motiver, hvilket vi tidligere har set det meningsløse i.

Husk også på, at vi taler om genfødte mennesker, ikke blot og bart kirkegængere. Hvis folk ikke har et personligt Gudsforhold, så er det ikke kirkens opgave at fortælle dem, hvad de skal gøre eller ikke gøre, end ikke hvis de kommer i kirken. Da er opgaven slet og ret at få dem frelst.

Taler vi derimod om genfødte kristne, så er situationen en helt anden. Målet er selvfølgelig fuldkommenhed; fuldkommenhed efterstræbes, excellence tillades, som det hedder. Men nøgternt set vil der på vejen mod målet være forsinkelser, ophold, kursændringer og fejltagelser. Bibelen bevidner ikke noget som helst andet. Det er muligt for en

kristen at synde. Det sker. Hverken loven eller nåden sætter den fri vilje ud af kraft.

Protesten udspringer måske derfor dybest set af frustration over kristne, som enten er faldet i synd, har levet i synd, eller på anden måde har kompromitteret sig selv. Man føler velsagtens, at det ikke holder uden loven. Folk gør jo ikke af sig selv, det, som er rigtigt. Nu er der ikke tale om, at vi skal tage for afslappet på det, men på den anden side; det Gud har taget højde for, behøver vi ikke ligge søvnløse over. Og Gud kan altså bruge ufuldkomne mennesker.

Hvad angår behovet for klare definitioner af ret og uret, så er uenigheden næppe større end som så. Når man ser bort fra enkeltpersoner, der tillægger egne fortolkninger eller uvæsentlige spørgsmål alt for stor vægt, så råder der så godt som konsensus blandt genfødte kristne, når vi taler om moral og moralske valg.

Når det er så vigtigt at understrege den kristnes frihed fra loven, er det altså ikke, fordi lovløsheden er attraktiv eller målet i sidste ende. Nej, det er fordi vi som kristne er givet en langt bedre vej end loven, en mere farbar vej, med mere stabil og varig frugt. Loven virker på kort sigt, ja, men vi er interesserede i den langsigtede frugt.

”Bare giv mig Jesus...”

Kristne har til alle tider diskuteret, om vi er under loven eller ikke. Der er næppe grund til at tro, det holder op, før Herren kommer.

Ultimativt bunder diskussionen i vores udtalte tilbøjelighed til ikke at forkynde evangeliet, men at forkynde „evangeliet og...“, ikke at præsentere folk for Jesus, men for „Jesus og...“. Evangeliet og loven. Evangeliet og omskærelsen. Evangeliet og et bestemt kirkesamfund. Evangeliet og bestemte forventninger til vækkelse. Jesus og gerninger. Jesus og en bestemt livsstil. Jesus og bestemte meninger om hans komme.

Man behøver ikke have været kristen i så mange år igen, før man har stødt på sin del af slagsen. Og det når et punkt, hvor man fristes til at udbryde: „Bare giv mig Jesus!“

Drop alle dine tilføjelser. Jeg er helt og aldeles ligeglad med dem. Giv mig Jesus. Ikke Jesus plus! Jesus.

Hermed siger jeg ikke, at der ikke er mange spændende emner i Guds Ord, som vi kan beskæftige os med. Jeg siger bare, at troen på Jesus ikke skal spændes for vognen til en eller andens personlige kæphest eller yndlingsemne. Troen på Jesus skal bare stå, i al sin enkelhed. Ikke sammen med loven. Slet ikke sammen med hjemmestrikkede love. Bare evangeliet. Bare Jesus.

Andre bøger af samme forfatter:

Jesus & Co.

På lige fod!

Ægteskab, Skilsmisse og Gengifte?

Himmelsk

Jesus kommer - men ikke i morgen!

Kontaktadresser:

Jesper Veiby

Tlf.: 20 16 19 09

jesper@veiby.dk

Forenede Kristne

www.kristne.dk
